

Promise

Voor bijbels denken in de gezondheids(zorg) 25 jaargang nr 4 (Oktober 2009)

In dit nummer

Man en vrouw gelijk?
Afgekeurde toetsstenen
Verbal Logical Explainer deel 2
De Messias en de antichrist

Man en vrouw

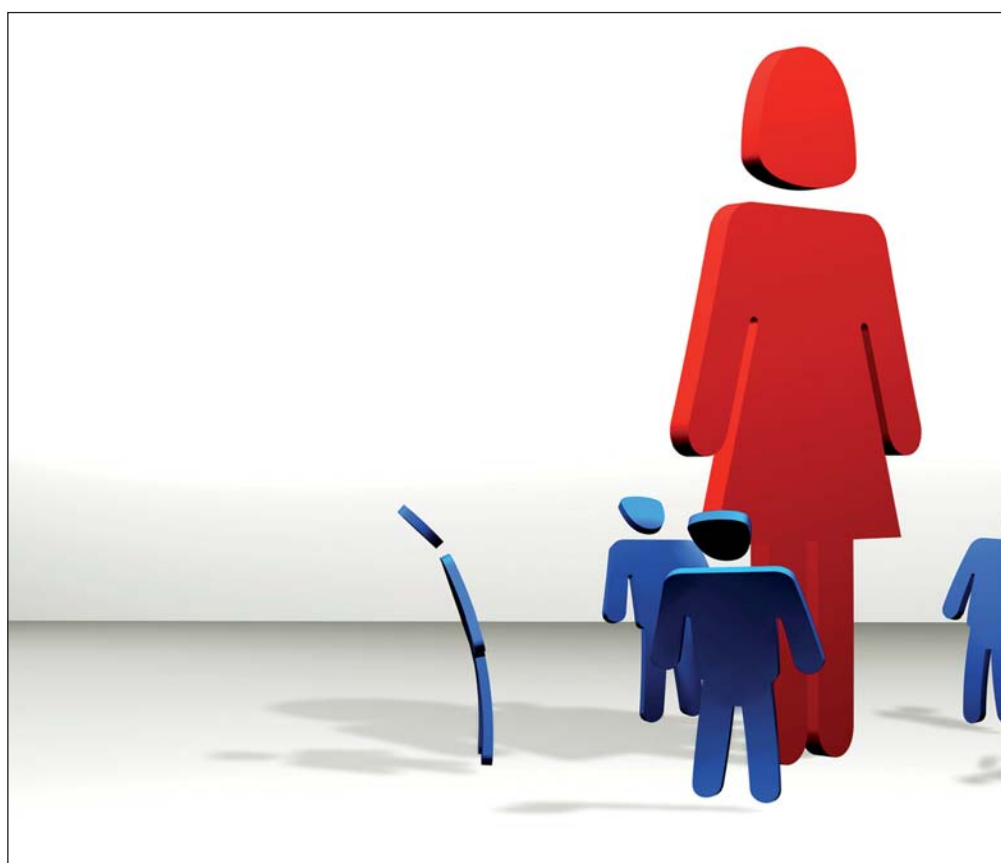
De opmars van de moderne g

De geestelijke achtergrond van de moderne gelijkheidsideologie is christenen veelal onbekend, waardoor dit soort denken gemakkelijk ook in christelijke kringen kan doordringen. Een voorbeeld hiervan is te vinden in de Nieuwe Bijbelvertaling waar aan de tekst van Genesis 2:23 over de schepping van de vrouw een zinsdeel wordt toegevoegd dat niet in de Hebreeuwse tekst staat: "Eindelijk een gelijk aan mij", hetgeen een aanpassing is aan de moderne ideologie. In dit artikel willen we daarom nagaan hoe deze gelijkheidsideologie en dan speciaal met betrekking tot de relatie tussen man en vrouw zich ontwikkeld heeft en welke geest erachter schuilgaat. De grote vraag is: in hoeverre is de gelijkheidsideologie te verenigen met het bijbelse denken?

De gnostiek

Een eerste aanzet tot de gelijkheidsideologie vinden we in de oude gnostiek. De gnostiek was de grote vijand van de vroege kerk. De gnostici bestreden niet alleen de katholieke kerk, maar maakten ook de Scheppergod die de kerk vereerde, tot een lagere godheid, een boosaardige demiurg. Voor ons is speciaal van belang dat, als je tegen de Schepper rebelleert, je ook Zijn scheppingsorde zult aanvallen. Dit kunnen we merken in het gnostische Evangelie van Thomas. In het beroemde logion 22 lezen we: "... Als je het mannelijke en vrouwelijke een en hetzelfde maakt, zodat de man niet meer een man is en de vrouw niet meer een vrouw..., dan zullen jullie ingaan tot het Koninkrijk." Prof. Quispel is in zijn boek enthousiast over dit gezegde: "Het verkondigt de androgynie, het modernste van alle idealen. Als Jezus dit werkelijk gezegd heeft, dan zou het christendom in een klap zijn achterstand hebben ingehaald en de vijandschap van de vrouwenbeweging hebben overwonnen."

Ook waardeert hij logion 114: "Toen sprak Jezus: Let goed op wat ik U zeg: Ik zal haar zó leiden, dat ik haar mannelijk maak, dat ook zij een levende Geest wordt en zo de gelijke van jullie mannen. Want iedere vrouw, die zich vermant, kan ingaan tot het Koninkrijk der hemelen." Volgens prof. Quispel wil deze logion de gelijkheid van man en vrouw verkondi-

gen. Wij herkennen hier het ideaal van het feminisme de vrouw gelijk aan de man te maken.

Als we het Genesisverhaal als Gods openbaring van de scheppingsorde verstaan en vanuit bijbels perspectief de man-vrouw-verhouding willen bezien, kunnen we echter niet meer zo enthousiast zijn over deze gnostische gelijkheidsideologie. We zullen zien dat deze de scheppingsorde vernietigt.

De scheppingsorde

In het scheppingsverhaal kunnen we een viertal principes herkennen van de man-vrouw verhouding.

1. "God schiep de mens naar Zijn beeld, man en vrouw schiep Hij hen." Man en vrouw zijn beiden naar Gods beeld geschapen, ze zijn dus gelijkwaardig.
2. Maar dat betekent nog niet dat ze gelijk zijn. Man en vrouw zijn met een eigen identiteit geschapen en hebben een eigen plaats en taak. Er zijn dus

verschillen tussen man en vrouw. Daarom kunnen ze elkaar aanvullen. "Ik zal hem een hulp maken die bij hem past."

3. Zo vormen ze samen een eenheid. "En de Here God bouwde de rib, die Hij uit de mens genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht haar tot de mens. Toen zeide de mens: Dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees; deze zal mannin heten, omdat zij uit de man genomen is. Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot een vlees zijn." Man en vrouw werden samengebracht om gemeenschap te hebben en een gezin te vormen.
4. Adam, de man, is als eerste geschapen. De naam Adam betekent ook mens. Adam representeert de mensheid en heeft de hoofdverantwoordelijkheid. Toen ze beiden van de vrucht hadden gegeten, kwam God op Adam

gelijk?

gelijkheidsideologie

toe: "Adam, waar zijt gij?" Hij, en niet Eva, werd aangesproken als de verantwoordelijke persoon. We herkennen dus een zekere hiërarchie.

Kernbegrippen van de scheppingsorde zijn dus gelijkwaardigheid, eenheid én verscheidenheid die als aanvulling bedoeld is, en hiërarchie.

Het moderne feminisme

Haaks hierop staan de idealen van de gnostische gelijkheidsideologie, die in onze tijd door feministen is verbreid: gelijkheid, zelfbeschikkingsrecht en individualisme. Iedere hiërarchie is taboe. Dat betekent dat daar een andere geest achter schuilgaat die niet van God is. Het paradijsverhaal legt uit om welke geest het gaat. Satan verleidde de vrouw met de belofte: "Dan zult gij als God zijn." De mens heeft de drang om onafhankelijk te willen zijn van God of van een ander mens. God en mens, man en vrouw worden dan

gelijkgesteld. In het New Age denken zijn God, mens en de natuur allemaal even goddelijk. Alles wordt hetzelfde. De androgynie is, zoals Quispel zegt, inderdaad een moderne trend en past in dit denkkader. Men wil even omvattend als God zijn en het mannelijke en vrouwelijke in zich verenigen om de geslachtelijke beperkingen te overstijgen, en een 'heel mens' te zijn. Dan heeft men de aanvulling van de andere sekse niet meer nodig.

De vraag dringt zich dan op hoe deze ideologie zich wereldwijd heeft kunnen verbreiden. Hoe is het begonnen? Als we naar de oorsprong ervan zoeken, komen we terecht bij Karl Marx. Hij keerde zich tegen de Schepper en Zijn scheppingsorde. Hij heeft de gelijkheidsideologie geschapen. Hij wilde de vrouw bevrijden uit de slavernij van haar onderworpenheid aan de man en haar gelijk aan de man maken door haar buitenshuis te laten werken. Hij wilde door emancipatie de vrouw rijp maken voor zijn wereldrevolutie.

De grote ideologe van het feminisme is de Franse filosofe Simone de Beauvoir. Zij had zich deze marxistische ideologie eigen gemaakt en verder uitgewerkt. Het was haar ideaal aan de man gelijk te worden. Zij had van haar vriend Sartre geleerd dat de menselijke natuur niet bestaat, omdat er geen God is om die te ontwerpen. Een beroemde uitspraak van haar is: "Men wordt niet als vrouw geboren, maar tot vrouw gemaakt." Vrouwen hebben eeuwenlang in de patriarchale, door mannen overheerste samenleving geleefd, waardoor ze zijn onderdrukt. Nu moeten ze voor vrijheid strijden. Vrouwen moeten de vrijheid hebben om hun eigen identiteit te bepalen en ook de vrijheid hebben om abortus te plegen, als een kind een belemmering vormt in de zoektocht naar vrijheid. Ze noemde het huwelijk gevaarlijk voor de vrouw, want het zou haar vrijheid en zelfstandigheid bedreigen. Ze wilde zelfs het gezin afschaffen. Huwelijk en gezin worden dus opgeofferd aan de beginselen

Een eerste aanzet tot de gelijkheidsideologie vinden we in de oude gnostiek.

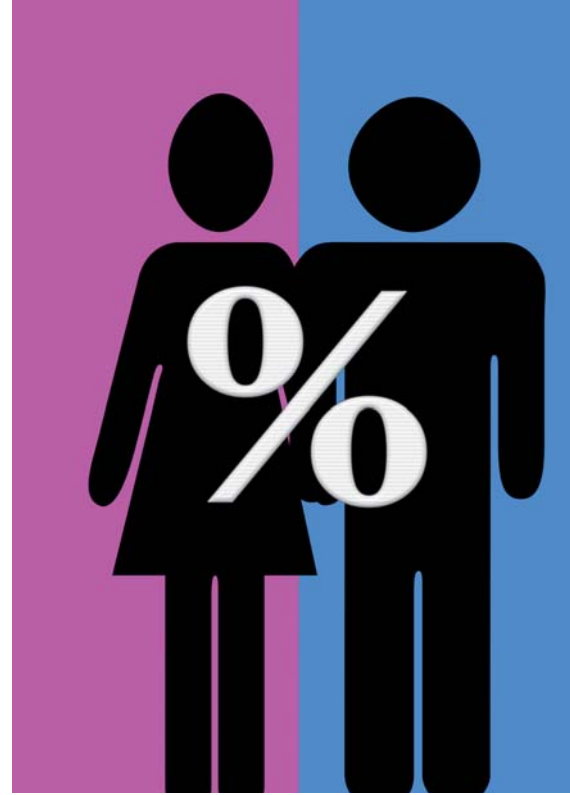
van vrijheid en gelijkheid. En dan te bedenken dat deze ideologie het fundament heeft gevormd van het huidige emancipatiebeleid van de regering.

Biologische verschillen

Wetenschappers kunnen de gelijkheidsideologie niet altijd accepteren. Op grond van hersenonderzoek concluderen Anne Moir en David Jessel in hun boek dat er juist een groot verschil is tussen man en vrouw. Hersenstructuur en stelsel van hormonen zijn bij man en vrouw verschillend. Zes tot zeven weken na de bevruchting nemen de hersenen al hun mannelijke of vrouwelijke hoedanigheid aan. De hersenstructuur oefent invloed uit op de manier waarop wij denken, leren, zien, ruiken, voelen, communiceren, liefhebben, de liefde bedrijven, vechten en slagen of mislukken. De hormonen bepalen de specifieke man-

nelijke of vrouwelijke organisatie van de hersenen als deze zich in de moederschoot ontwikkelen. Moir en Jessel hebben een andere opvatting van androgynie

dan Quispel c.s.. Voor hen laat androgynie zien dat er iets fout kan gaan in de ontwikkeling met betrekking tot hormonen, namelijk door het verkeerde functioneren van de bijnierschors waardoor deze klieren een substantie uitscheiden die grote overeenkomst met het mannelijke hormoon vertoont. Androgynie is dus biologisch te verklaren en betekent niet een ideale toestand van geslachtloosheid. Moir en Jessel stellen dan ook dat het tijd wordt een einde te maken aan het waandenkenbeeld dat man en vrouw gelijk zijn

geschapen. De wetenschappelijke feiten bevestigen de scheppingsorde!

Maar de gelijkheidsideologen houden geen rekening met de wetenschappelijke feiten. Ondanks het feit dat vanuit wetenschappelijk oogpunt de gelijkheid van man en vrouw een waandenkbeeld is, heeft de feministische ideologie talloze vrouwen beïnvloed en grote gevolgen gehad voor de man-vrouw -relatie en het huwelijks- en gezinsleven.

Een reden voor de opmars van deze ideologie is dat men de ideologie positief heeft voorgesteld als vrouwvriendelijk, terwijl het zgn. patriarchale christendom als vrouwonvriendelijk is verworpen. Maar juist deze ideologie is pas werkelijk vrouwonvriendelijk, want die vernietigt de vrouwelijke – en ook mannelijke – identiteit die God ons heeft gegeven. Dit gaat gepaard met de nodige negatieve gevolgen. Veel huwelijken zijn erdoor ontwracht. Aan de vruchten kent men de boom. Ook de vergrijzing is er een gevolg van. Sinds de revolutie begon, zijn er veel minder kinderen geboren, hetgeen in de toekomst een levensgroot probleem wordt.

De gender-revolutie

Ook al zijn er wetenschappers – en ook sommige feministen – die het idee van gelijkheid verwerpen, toch is de gelijkheidsideologie bezig om de wereld in haar greep te krijgen. Alleen beseffen veel mensen – ook christenen – nog niet hoever dit proces al gevorderd is.

Gabriele Kuby, een Duitse sociologe, zet in een verhelderend boek uiteen hoe deze culturele revolutie, de zgn. gender-revolutie oprukt. Het gaat om het stapsgewijs uithollen van de eigen identiteit van man en vrouw, van de traditionele normen aangaande het seksuele gedrag en de sociale vormen gebaseerd op huwelijk en gezin. De gender-ideologie is een hoofdprincipe van het beleid van de EU en ook van de VN. Feministen hebben op de internationale vrouwenconferenties in Cairo en Beijing het begrip sekse, dat het biologische geslacht aangeeft, vervangen door het begrip gender. Kuby schrijft: “Het begrip gender veronderstelt dat iedere seksuele

**Wetenschappers
kunnen de
gelijkheidsideologie
niet altijd accepteren**

gerichtheid – heteroseksueel, homoseksueel, lesbisch, biseksueel en transseksueel – gelijkwaardig is en door de maatschappij moet worden aanvaard. Het doel is “de opgelegde heteroseksualiteit” te boven te komen en een nieuwe mens te scheppen die de vrijheid heeft zijn seksuele identiteit onafhankelijk van zijn biologische geslacht te kiezen en te beleven. Het verschil tussen man en vrouw wordt als een sociale constructie beschouwd, als

een uitvinding van het “heteroseksuele patriarchaat”. In diepste wezen gaat het om een strijd tegen de christelijke normen en waarden die niet meer geduld worden. We hebben te maken met een totalitaire ideologie die geen tegenspraak duldt. En deze ideologie is bezig een nieuwe “staats-godsdienst” te worden die iedere burger moet aanhangen.

Strategie

De gender-ideologie is geruisloos in de staatsinstellingen, de universiteiten, de scholen en zelfs de kleuterscholen binnengedrongen. Via het onderwijs moeten de kinderen gewend raken aan de nieuwe ideologie. Vooral in de academische wereld is de revolutie succesvol. Daardoor is het mogelijk iedereen die tegen deze nieuwe ideologie is, homofob of irrationeel te noemen. Het is een taboe om er kritiek op te hebben. Dit wordt als “progressieve hegemonie” betiteld. De revolutie wordt positief voorgesteld als een strijd voor vrijheid, tolerantie en mensenrechten. Het grote wapen dat men in de strijd gebruikt, is de antidiscriminatie-wet. Dat nu christenen worden gediscrimineerd wordt er niet bij verteld. Sinds Rocco Buttiglione vanwege zijn christelijke overtuiging uit de eurocommissie is geweerd is het hek van de dam. In 2006 heeft het europarlement een resolutie (B6-0025/2006) aangenomen waarin iedereen die zich negatief over homo's of homoseksualiteit uitlaat, van discriminatie wordt beschuldigd en als

een homofob wordt gebrandmerkt. Homofobie wordt gelijkgeschakeld met racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme en is dus crimineel geworden. In de resolutie wordt verder negatief over godsdienstvrijheid gesproken, want daar wordt, zo beweert men, een beroep op gedaan om de discriminatie te versluieren. Godsdienstvrijheid moet wijken voor de antidiscriminatiewet.

Toen dit voorjaar minister Plasterk een brief schreef naar alle – ook christelijke – scholen dat ze geen leerkrachten met een homoseksuele relatie mogen weigeren, kwam er van christelijke kant verzet. Men was onaangenaam verrast. Men kent blijkbaar de EU-wetgeving nog niet. Plasterks brief past precies binnen het EU-beleid. In een interview met het Nederlands Dagblad van 9 mei 2009 zei Plasterk dat hij “met veel begrip en tolerantie” wil omgaan met de bezwaren die orthodox-christelijke scholen en organisaties hebben tegen zijn homo-emanipatiebeleid. Dat betekent dat hij christenen nog even de tijd gunt om zich aan te passen aan de nieuwe ideologie voordat de vervolging begint. Het wordt tijd dat we wakker worden!

De nieuwe heilsorde

Als we uitgaan van de scheppingsorde, zijn er nog een paar hobbels te nemen. Feministen en ook mannen die het feminisme steunen, zoals de bekende monnik Anselm Grün, beweren dat Paulus de gelijkheid van man en vrouw heeft geleerd. Ze beroepen zich op Galaten 3:28, waar staat: “Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus” (NBV).

De vraag dringt zich op: heft de nieuwe heilsorde in Christus de scheppingsorde dan op?

De tekst is echter uit zijn context gehaald

en in de vertaling is een belangrijk woord weggelaten dat men in de NBG'51 nog vindt, namelijk “hierbij”, d.w.z. bij de doop. Wanneer men gedoopt wordt en met Christus wordt bekleed, dan is er geen verschil tussen man en vrouw. We ontvangen op gelijke wijze het heil van God. Maar dit betekent niet dat er op het sociale vlak geen verschillen meer zijn tussen man en vrouw. Paulus erkent nog steeds het bestaan van een zekere hiërarchie. De man is het hoofd van de vrouw (1 Kor. 11:3). Wanneer hij verkondigt dat de vrouw geen gezag over de man mag hebben, baseert hij dat op de scheppingsorde: “Want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva” (1 Tim. 2:13). De nieuwe heilsorde in Christus heft voor hem dus de scheppingsorde niet op: de relatie tussen man en vrouw kan in Christus weer functioneren zoals God die oorspronkelijk bedoeld heeft.

Evolutie

De tweede hobbel betreft het christelijke evolutionisme. De evolutietheorie – het gaat slechts om een theorie en niet om een wetenschappelijk bewezen feit! – is ook op het christelijke erf en zelfs in evangelische en orthodoxe kringen doorgedrongen. Er wordt ons voorgedragen dat we het scheppingsverhaal niet meer letterlijk moeten lezen, dat zou te naïef zijn. Wat heeft dit te betekenen voor de scheppingsorde zoals die in het Genesisverhaal wordt geopenbaard? Zou dan de scheppingsorde ook een sprookje zijn, bedacht door mannen om hun gezag te handhaven? Een aspect van de evolutietheorie die in het huidige debat nog niet aan de orde

is gekomen, is de omverwerping van de scheppingsorde. De evolutiegedachte is nauw verwant met de gnostiek. Er vindt eenzelfde soort aanval plaats op God de Schepper en Zijn scheppingsorde. René Fransen, die lid is van een evangelische gemeente en de evolutietheorie promoot, beschouwt in zijn boek de mens als een wezen dat door het evolutionaire proces op natuurlijke wijze is ontstaan. Volgens hem is Adam niet de eerste mens geweest die direct door God is geschapen, maar waren er allang mensen. Adam en Eva zijn twee mensen uit de vroege steentijdcultuur die voldoende waren geëvolueerd om een ontmoeting met God te hebben. Dan is, toen de mensen uit dieren evolueerden, de man op natuurlijke wijze door voortplanting uit de vrouw voortgekomen en is niet hij, maar de vrouw de eerste. En zo wordt de scheppingsorde omgedraaid.

Wanneer we door de aanvallen op het Woord van God gaan twifelen of we nog in de waarheid van de scheppingsorde kunnen geloven, kunnen we het beste onze toevlucht nemen tot onze Leidsman Jezus Christus en Hem het laatste woord geven. Hij getuigde dat Adam en Eva door God waren geschapen. “Jezus antwoordde en zeide: Hebt gij niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt? Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn” (Matt. 19:4,5). Jezus bevestigde de scheppingsorde.

Martie Dieperink

Literatuur

- Gilles Quispel. Het Evangelie van Thomas, In de Pelikaan Amsterdam, 2004.
 Karl Simpfendorfer, Verlust der Liebe, Mit Simone de Beauvoir in die Abtreibungsgesellschaft, Christiana-Verlag Stein am Rhein, 1990.
 Anne Moir en David Jessel. Het grote verschil tussen man en vrouw, Zomer en Keuning Ede, 1990.
 Gabriele Kuby. Die Gender Revolution, FE-Medienverlag Kislegg, 2007.
 Anselm Grün. Paulus, Ten Have Kampen, 2008.
 René Fransen. Gevormd uit sterrenstof, Medema Vaassen, 2009.
 Martie Dieperink. Het emancipatiebeleid: bevrijding of misleiding, brochure, 1988.
 Martie Dieperink. God roept de vrouw, Kok Kampen, 1992.
 Martie Dieperink. Op zoek naar het oorspronkelijke christendom, feit en fictie in de Da Vinci Code en de moderne gnostiek, Boekencentrum Zoetermeer, 2007.
 Email: dieperink36@zonnet.nl

Afgekeurde Toe

Menig werelds mens denkt: 'Indien de meerderheid ergens vóór is, zal het wel goed zijn.'

In het Promisenummer van juli 2009 werden de betrouwbare toetsstenen besproken. Nu volgt het enigszins bewerkte hoofdstuk 9 over ondeugdelijke toetsstenen uit het uitverkochte boek 'Toetst Alles' van drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk. Indien er voldoende verzoeken zijn kan tot een herdruk hiervan worden besloten. We beginnen met een citaat. 'Ik toets mijn mening over bijvoorbeeld Toronto of Willow Creek aan die van anderen en beoordeel hardop of die beweging past bij mijn beleving van God tot nu toe¹.' Dit is wel een heel onbetrouwbare subjectieve benadering. Wie zijn die anderen en is mijn beleving wel zo maatgevend en relevant? Bij nadere beschouwing blijken lang niet alle stenen geschikt als toetsstenen. Tussen de toetsstenen, zijn er ook ondeugdelijke normen. Op grond van Gods Woord kunnen deze worden onderscheiden. Laten we onderstaande (wellicht onvolledige) rij ontorechte toetsstenen eens nader onderzoeken.

Effecten

Veel mensen leven helaas uit de stelling 'Het werkt, DUS moet het goed zijn.' Doch werkzaamheid, succes of voorspoed, rijkdom, populariteit en gezondheid zijn echter géén betrouwbare graadmeters. De rijken worden in de bijbel meer gewaarschuwd dan geprezen. In zijn Bergrede legt Jezus wereldvreemde normen aan voor èchte voorspoed, geluk (= zaligheid). Het pragmatische is verwerpelijk. Niet het middel uit een bron, maar de bron zelf bepaalt de zuiverheid. De resultaten bewijzen op zich niets over de waarheid. De stelling 'Ik ben wonderbaar genezen, DUS dit deed God' is te simplistisch. Zie ook 9.4 Miraculeus. Groei en vermenigvuldiging horen in een gezond en natuurlijk proces, doch zijn geen garantie van zuiverheid. Numerieke groei van de gemeente wordt in het boek Handelingen nadrukkelijk vermeld².

Deze groei is echter bij sekten eveneens te vinden. Het christendom mag dan uitgegroeid zijn tot de grootste wereldgodsdienst, ook de islam en het hindoeïsme hebben miljoenen aanhangers. Het tegenovergestelde: 'small is beautiful', het elitaire 'kleine kuddeke', mag evenmin tot absolute norm voor geestelijke zegen of Gods goedkeuring worden verheven. Kwantiteit kan niet zonder kwaliteit.

Consensus

Dat de algemene gelijkheid van opvatting tevens de juiste zou zijn, is een misvatting.

Wat is normaal? Wat is de norm? In een democratie is dit wat de meerderheid van het volk wil. Menig werelds mens denkt: 'Indien de meerderheid ergens vóór is, zal het wel goed zijn.' Maar de meerderheid kan dwalen. 'Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen, noch in een rechtsgeding getuigenis afleggen met de meerderheid mee, om het recht te buigen³.' In bijbels licht is dus de stelling

tsstenen

'de meerderheid heeft gelijk' dus te simpel en onhoudbaar. De eenzame ware profeet Elia nam het op tegen 450 profeten van de Baäl plus de 400 profeten van Asjera⁴. Tegenover vierhonderd profeten waarin één (!) leugengeest bleek te zijn, stond de ene profeet Micha⁵. En de Here Jezus stond alleen, als de ware profeet bij uitstek, tegenover het totale schuldige, menselijke geslacht. Jezus zei dat de poort naar het leven eng is en de weg smal. Slechts weinigen zijn er die hem vinden⁶. Het volk, de meerderheid, is te onstabiel om op te kunnen vertrouwen en op te kunnen bouwen. Het ene moment roept het immers "Hosanna!" en kort daarna: 'Weg met Hem!' 'Kruisig Hem!' Een christen leeft misschien wel in een democratie, maar voelt zich thuis in een theocratie. Gods wil, ook al gaat deze tegen de wil van een heel volk in, geschiede.

Voortbestaan

Wat te denken van de sussende raad van de onbekeerde Farizeeër Gamaliël over de apostelen in Hand.5:38, 39:

'Laat u niet in met deze mensen en laat hen worden; want indien dit streven of dit werk uit mensen is, zal het vernietigd worden, maar indien het uit God is, zult gij hen niet kunnen vernietigen; het mocht eens blijken. dat zij tegen God

strijdt.' Lichtvaardigheid is inderdaad ongepast. Gamaliël pleit (diplomatiek?) voor terughoudendheid en voor het geven van het voordeel van de twijfel aan de eerste christenen. Zijn criterium is het voortbestaan van een beweging. En inderdaad, na twintig eeuwen zijn er nog steeds christenen, en wel tot in de verste uithoeken van de wereld. Toch is dit criterium maar gedeeltelijk legitiem. Immers wat te denken van geestelijke stromingen, religies en diverse zeer oude en 'succesvolle' sekten? Hun voortbestaan lijkt minstens zo verzekerd. Kunnen we passief deze laten worden en wachten met ons oordeel tot het eindgericht op de laatste dag van onze hemelse Rechter? Nee, het moet eerder getoetst worden, ook met andere toetsstenen. Per definitie heeft een vrucht tijd nodig om te rijpen en herkend te worden. Maar na ontwikkeling en onderzoek op andere criteria dan het voortbestaan, zal er wel degelijk stelling genomen moeten worden.

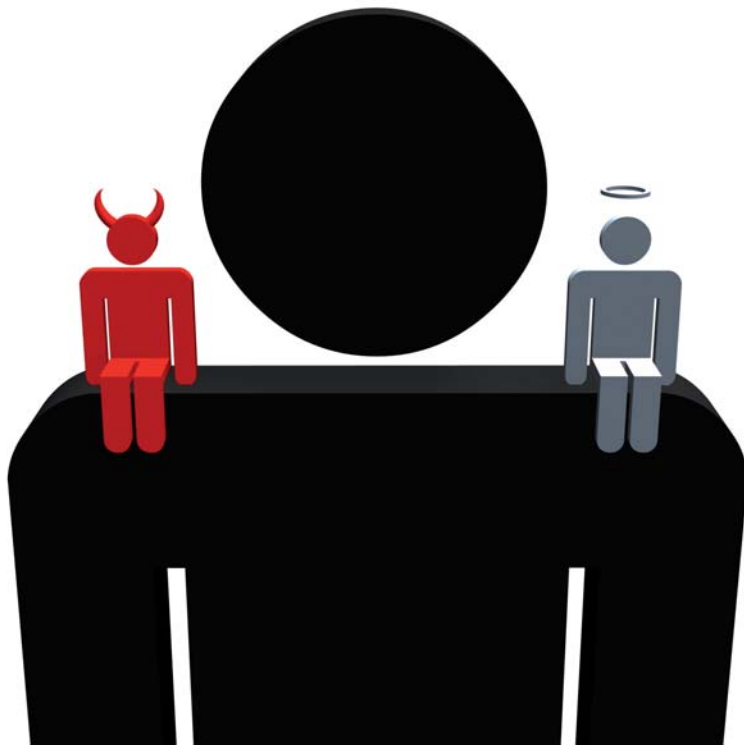
Miraculeus

Soms werden de ware profeten (bijvoorbeeld aan Elia en Elisa) door wonderen bevestigd, als bewijs van hun authenticiteit of echtheid. Dit was echter meer uitzondering dan regel. Hoewel het laatste stuk van Marcus' evangelie tussen 1

staat, blijkt ook uit Handelingen en de verdere kerkgeschiedenis tot op heden, dat God inderdaad 'meewerkt en het Woord bevestigt door de tekenen, die erop volgen.'⁸ Teveel mensen draaien het om door de wonderen in plaats van het Woord te volgen. Een wonder alleen, mag niet tot maatstaf verheven worden, want zelfs indien een wonder geschiedt, kan de bron giftig zijn. Zo kan een profetie die in vervulling gaat desondanks niet van God zijn, omdat bijvoorbeeld de profeet 'afval van de Here bepleit'.⁹

De realiteit van de onzichtbare geestelijke wereld onderschrijven we dus volkomen. Wonderen zijn reëel, of we het geloven en ervaren of niet. Er is inderdaad meer tussen hemel en aarde, hoewel de westerse mens daar meestal geen antenne voor heeft. Anderzijds, alles wat bovennatuurlijk is, elk wonder, komt echt niet noodzakelijkerwijze van God. Niet de werking (een wonder) geeft de doorslag, maar de wortel en de vrucht. Laten we als voorbeeld het spreken in tongen nemen. De verwerpelijke zogenaamde streeptheologie verklaart al die wondergaven voor toen en acht ze dus nu niet meer geldig. Het is een historisch feit dat het spreken in tongen en profetie ook in *heidense* kringen bekend waren, al vóór het begin van onze iaartelling. Wat hiervan te denken?

Er is geen reden om aan te nemen dat de wondergaven niet meer zouden bestaan. Menselijke glossolalie en goddelijke tongentaal kunnen en moeten onderscheiden worden¹⁰, want gaven blijken dus te imiteren te zijn. Indien het spreken in vreemde talen een activering van de Mariaverering en een intensere beleving van de eucharistie oplevert, is niet de heilige Geest de bron. Aan de vruchten kent men de boom. De satan kon, kan en zal nog steeds verbazingwekkende wonderen verrichten¹¹. Mozes en Aäron waren hier getuigen van, want staven konden slangen worden. Maar laten we de zaken niet omdraaien: beschuldig Mozes niet van toverij, omdat de tovenaars van Farao voor een deel dezelfde tekens deden als hij. Wonderlijke 'tekens der leugenpropheten' blijken mogelijk te zijn¹². Indrukwekkend, maar beslist niet van God.

'Als de vos de passie preekt, boer pas op je kippen!' Deze waarschuwendende volkswijsheid moeten we goed in onze oren knopen. Wat kunnen wonderen verleidelijk lijken. Satan vermomt zich als een engel van het licht en is als een pseudo-weldoener, een valse filantroop en imitator. Het beest in Openbaring had twee horens als het Lam, sprak als de draak. Satan (met zijn trawanten) is niet origineel en wordt niet voor niets de 'aap van God genoemd'. Aan wonderen uit de verkeerde bron hangt wel een prijskaartje. Zijn leus is: 'koop nu, betaal later'. Uitstel is geen afstel; de rekening komt beslist, hij klauwt terug nadat hij eerst wonderlokaas heeft aangeboden. Zowel de wonderlijke zwarte, als witte magie, die zogenaamd goed voor de mens zou zijn, zijn door God

voor een christen streng verboden, opdat het ons echt wèl zou gaan.

Op het gebied van de populaire alternatieve geneeswijzen is er veel aanbod en veel verwarring. Alternatieve genezers, reguliere artsen en de Vereniging tegen Kwakzalverij liggen nogal eens met elkaar overhoop. Zowel geneeskrachtige kruiden als giftige planten bestaan. Je vergissen in een al of niet eetbare paddenstoel kan fataal zijn. De stortvloed van aangeboden therapieën (meestal met forse prijskaartjes...) zijn evenmin vrijblijvend en onschuldig. Pas op: 'baat het niet, schaadt het niet', is te simpel gesteld. Niet simpel is het om als christen daarin een verantwoordte weg te vinden. Zoek voordat u een weg inslaat eerst naar een betrouwbare wegwijzer.¹³

Demonisch getuigenis

Niet alleen als de vos de passie preekt moet de boer op zijn hoede zijn voor zijn kippen. Sommige charismatici¹⁴ menen goed bedoeld in het pastoraat een boze geest te mogen en kunnen ondervragen, om zo, op bovennatuurlijke wijze, aan informatie te komen over de pastorale hulpvrager en over het rijk der duisternis zelf. De op deze wijze verkregen informatie is echter gevaarlijk, verleidelijk, misleidend, onbetrouwbaar en dus waardeloos. Dat God het raadplegen van geesten een gruwel noemt, zou ons genoeg moeten zijn.¹⁵ Als de geesten zich al manifesteerden in het Nieuwe Testament, ging het initiatief tot een gesprek nooit uit van Jezus of Paulus, integendeel, veeleer belletten zij de demonen te spreken, zelfs als zij de waarheid zouden spreken. Jacobus

stelt nuchter, dat een zilte bron geen zoet water kan geven.¹⁶ Volgens de verpersoonlijking van de waarheid, de Here Jezus, is het getuigenis van de demonen uiterst onbetrouwbaar. Hij zei dat de heer van de boze geesten, de duivel, 'niet in de waarheid staat, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader der leugen.'¹⁷ 'Onderwerpt u dus aan God, maar biedt weerstand aan de duivel.'¹⁸ Kan het duidelijker? Zouden de demonen trouwens werkelijk hun strategieën bekend maken aan hun vijanden? In Tyatira beweerden mensen dat zij de diepten van de satan hebben leren kennen.¹⁹ Dat is niet bepaald om jaloers op te worden.

Christenen zijn daarentegen dus aangewezen op de openbaring door de Here Jezus, de kenner aller harten en de Heilige Geest die alle diepten doorzoekt.²⁰ Jesaja roept op: 'Zal een volk niet zijn God vragen? Zal men voor de levenden de doden vragen? Tot de wet en tot de getuigenis.'²¹

Het valt homo sapiens zwaar om een gebied van kennis braak te laten liggen. Occult wil zeggen: verborgen en verboden. God vraagt geen begrip maar geloof en gehoorzaamheid. Van de niet-christenen is, op het gebied van ontdekkingen, weinig zelfbeheersing te verwachten. Laten wij daarentegen ootmoedig in 's hemelsnaam onze nieuwsgierigheid bedwingen, tot heil van onszelf, immers 'De verborgen dingen zijn voor de HERE onze God, maar de geopenbaarde (door de schepping, de Bijbel en de Here Jezus) zijn voor ons en onze kinderen voor altijd, opdat wij al de woorden dezer wet volbrengen.'²² Gods openbaring moet ons meer dan genoeg zijn. Wellicht stellen wij anders de verkeerde vragen.

Kennis

Het gebrek aan Bijbelkennis is schrikbarend. Sekten spelen in op deze hiaten en vullen hun gelederen met nieuwe bekeeringen, waarvan menigeen uit de kerken. Met name de priesters werden door God aangesteld om de wetkennis over te dragen en om zelf een voorbeeld te zijn in het houden van de wetten. Doordat zij in gebreke bleven, gold en geldt de uitroep: 'Mijn volk gaat te gronde door gebrek aan kennis'²³, wat dus een verwijt speciaal aan de priesters gericht is. Kenmerkend voor het eeuwige leven is het kennen van de enige waarachtige God en Jezus Christus, die de Vader gezonden heeft.²⁴ Deze kennis is niet puur verstandelijk bedoeld, maar betreft vooral een intieme ervaringskennis.

De hoogmoedige Farizeeën zagen neer op het 'domme volk dat de wet niet kende', en vervloekten dit zelfs. Zij beweerden eens dat er uit Galilea geen profeet is

opgestaan. ²⁵ Bij nader inzien blijkt echter dat zij de meest “succesvolle” profeet over het hoofd hebben gezien: Jona. Hij kwam namelijk wèl uit Galilea. ²⁶ Zo schortte het blijkbaar bij henzelf aan Bijbelkennis. Het gewone (?) kerkvolk kan onder de indruk zijn van de kennis van geleerde theologen, die zich een bepaalde positie hebben verworven. Zij “zullen het wel weten”. Zijn zij echter door God geleerd? Allerlei vreemde en zelfs ketterse beweringen kunnen worden getolereerd en zelfs gedoederd op theologische hogescholen. Vervolgens vinden de ketterijen vaak hun weg via de studeerkamer naar de kansel. Te veel worden halve of hele leugens te vaak in de kerkbanken als zoete koek geslikt, wat langzaam werkend vergif blijkt te zijn. In het koninkrijk van God is een academische graad niet van het grootste belang, hoewel we de Here God ook met ons verstand lief moeten hebben. Een zogenaamde ‘simpele ziel’ kan meer geestelijk inzicht tentoon spreiden, dan een professor in de theologie. Kennis hebben is dus maar betrekkelijk. Kennis moet toegepast worden en leiden tot wijsheid. Door feitenkennis, maar ook door kennis gebaseerd op ervaring, kan een mens de ander imponeren. Op zich maakt de kennis opgeblazen. ²⁷ In zijn wijsheid heeft God besloten dat niemand de hele Bijbel volkomen kan uitleggen en de geheimenissen kan doorgronden. Dit houdt ons nederig en van Hem afhankelijk. Toch zijn

kennis van zaken en geestelijke inzicht wel degelijk onontbeerlijk. Maar laat het dan wel kennis zijn in overeenstemming met Gods openbaring in de Bijbel, gelouterd door de Heilige Geest.

Tegenover de kennis waarnaar we mogen begeren, staat de verboden kennis. Illegaal verkregen kennis van de occulte wereld is voor de christen taboe. Zoals reeds hierboven beschreven, is de geheime kennis (vergelijk de gnostiek) slechts voor ingewijden. Niettemin is deze dus door God verboden ‘opdat het ons wèl zou gaan!’

Wetenschappelijk verifieerbaar

De Vereniging tegen Kwakzalverij bestrijdt het toepassen van behandelingen-en/of onderzoeksmethoden waarvan het nut volgens haar niet wetenschappelijk is aangetoond. Voor veel alternatieve geneeswijzen is dit het geval. Het onderzoek naar alternatieve geneeswijzen wordt door de verenging als nutteloos en onzinnig bestempeld omdat alternatieve behandelingen al honderden jaren worden beoefend en na al die tijd zelfs homeopathie en acupunctuur zich volgens de vereniging in de westerse wereld niet hebben kunnen bewijzen. Daarom tracht

deze vereniging medisch onderzoek naar alternatieve geneeswijzen door artsen te bestrijden. Het toepassen van onbewezen en daardoor volgens de vereniging onwerkzame therapieën door artsen noemt de vereniging ‘medische kwakzalverij’. Dit laatste acht de vereniging nog kwalijker dan kwakzalverij door niet-artsen, omdat artsen een medische en wetenschappelijke opleiding hebben gevolgd, waardoor ze beter in staat zouden moeten zijn om werkzame van niet-werkzame therapieën te onderscheiden dan iemand die geen arts is. Tegenstanders vinden dat de vereniging voorbij gaat aan het idee dat voortuitgang alleen mogelijk zou zijn door de eigen wetenschappelijke (meet)methoden voortdurend in vraag te blijven stellen en open te staan voor ‘alternatieven’ en het ‘onbekende’. ²⁸

Zo wordt dus constant betwist of homeopathie nu wel of niet wetenschappelijk verantwoord is. De geestelijke wereld laat zich echter niet wetenschappelijk verifiëren en is niet empirisch te bewijzen. Het proefondervindelijk aantonen van wetmatigheden in de geestelijke wereld, zoals de parapsychologie desondanks probeert, sanctioneert deze systemen geenszins. Ter zake van wetenschap gelden begrippen als causaliteit (betrekking van oorzaak en gevolg), objectiviteit en verifieerbaarheid. Vanwege allerlei niet bewezen vooronderstellingen of axioma’s kan wetenschap niet neutraal zijn. In feite is objectiviteit

Illegaal verkregen kennis van de occulte wereld is voor de christen taboe.

een illusie. En een zogenaamd wetenschappelijk bewijs is trouwens nog niet doorslaggevend of iets koosjer is of niet. Het blijft trouwens frappant dat ondanks het ontbreken van een wetenschappelijke verklaring, patiënten wel degelijk verklaren genezen te zijn dankzij een alternatieve therapie. Hier moet meer aan de hand zijn dan een placebo-effect. Voor christenen moet niet het effect (bijvoorbeeld genezing) noch een wetenschappelijke verklaring een therapie sanctioneren. Niet de wetenschap is maatstaf, maar Gods geopenbaarde wil hierover. Veel staat echter niet concreet benoemd in de Bijbel, daarom moeten we principes uit Gods woord proberen te ontdekken en doortrekken naar het hier en nu.

9.8 Traditie en Vorm

Tradities zijn op zich noch verkeerd noch goed, maar neutraal. Oud is geen automatische garantie dat het ook 'goud' is. Hardnekkige dwalingen kunnen immers zeer oud zijn. Een 'gezonde christen' is niet per definitie reactionair of conservatief, en evenmin progressief. Wat of hoe is hij dan wel? Hij is niet van politiek links, evenmin van het midden, noch van rechts, maar van 'boven'. Telkens weer geldt het refrein: terug naar de bron, Gods Woord geleid door Gods Geest. Oude belijdenisgeschriften, zoals de drie formulieren van enigheid, onderschrijven

we van harte, mits deze solide gefundeerd zijn op de Bijbel. Ditzelfde geldt voor de uitspraken van de paus, Calvijn en wie dan ook. Eigentijds en degelijkheid kunnen best samengaan. Je klassiek kleden is geen ultiem bewijs van je geestelijke gesteldheid. Het al dan niet (laten) dragen van een hoofdbedekking door de zusters, mag niet berusten op een traditie, maar op grond van exegese van het Woord. Tussen vorm en inhoud hebben we een streng onderscheid te maken. Laten we niet in de valkuil lopen door op het uiterlijk alleen af te gaan en wettisch te worden.. 'Het komt immers niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de HERE ziet het hart aan.'²⁹ Davids en Paulus' uiterlijk waren niet indrukwekkend. Het moeilijk te doorgronden innerlijk mogen we nooit onderschatten. Beter langharig dan kortzichtig. Profeten, ook wel zieners genoemd, schoppen heilige huisjes omver, die aan de buitenkant zo fraai en vroom leken. De Here God walgde van de religieuze offercultus, feesten en tempelmuziek³⁰, om niet meer te noemen, die oké leken, omdat de woorden en daden van Israel niet in overeenstemming waren met elkaar. Allerlei vormen van evangelisatie en liturgie (muziek) bijvoorbeeld kunnen, mogen en misschien wel moeten, gewijzigd, eigentijds en cultureel aangepast worden, maar de inhoud, het evangelie, op zich

blijft onopgeefbaar en onveranderlijk. Dit blijkt trouwens in theorie makkelijker te beamen, dan in de praktijk toe te passen. De traditie (b)lijkt steeds weerbarstig te zijn en 'nieuw' is niet automatisch 'beter'. Sommigen zijn meer gericht op de verpakking dan op de inhoud en vinden dat als het maar boeiend, eigentijds, aansprekend en flitsend gebracht wordt, de boodschap dan wel goed zal zijn. Dit is een misvatting. Inderdaad: het goede moet goed gezegd worden, maar we mogen ons niet blind staren op de vorm of buitenkant. Een uitspraak met galmstem van een predikant in toga vanaf de kansel, is geen garantie dat we hier altijd van harte 'amen' op kunnen zeggen. Want wat is de inhoud? Een hedendaagse profetie die aanheft met de woorden 'Zo spreekt de Heer...' of omschakelt in Oudnederlands ('tale Kanaans'), geeft hiermee evenmin daardoor de garantie dat inderdaad zijn profetie van God komt. Die profetie zal namelijk eerst getoetst moeten worden, omdat er kaf onder het koren te verwachten is. De inhoud van een boodschap is belangrijker dan de presentatie, terwijl de persoon in kwestie ook tegen het licht van Gods Woord moet worden gehouden. Pas dus op voor retorische verleiders, welbespraakte dominees en zalvende profeten, er is namelijk kans op misleiding van argelozen door schoonklinkende en vrome taal.³¹

9.9 Oprechtheid³²

De volgend toetssteen 'oprechtheid' blijkt ook vals te zijn. Dat moge duidelijk worden door de volgende voorbeelden. Alternatieve genezers zullen met volle overtuiging van de juistheid van hun behandelingen hun patiënten proberen te genezen. Soms gebeurt het zelfs gratis. Onbaatzuchtig kan men zijn vermeende spirituele gaven inzetten tot welzijn van de mens. Indien iemand, bijvoorbeeld een Jehova's Getuige, in alle oprechtheid, in grote ijver en naar beste weten een bepaalde leer verkondigt of praktijk verdekt, is dit op zich nog geen garantie dat het zuiver is. Men kan namelijk tegelijk oprecht en verblind verkeerd bezig zijn. Met pijn in zijn hart concludeert Paulus het volgende over zijn vroegere geloofsgenoten de Joden: 'Broeders, de begeerte van mijn hart en mijn gebed over hun behoud gaan tot God uit. Want ik getuig van hen, dat zij ijver voor God bezitten, maar zonder verstand.'³³ Zo was Paulus zelf vroeger ook. In blinde ijver voor God spande Saulus zich in, maar besepte niet dat hij daarmee juist God tegenwerkte.³⁴ Van de toewijding en inzet van moslims die getrouw hun vijf verplichtingen nakomen, kunnen we leren. Zelfs vrome, eerlijke en oprechte predikanten kunnen het toch helemaal mis hebben, ontdekte Loyd-Jones.³⁵ Onwetendheid is geen verontschuldiging. Onbewuste zonde is nochtans nog steeds zonde, alle goede bedoelingen ten spijt. Het blijkt dus mogelijk te zijn om integer een leugen te propageren.

9.11 Tolerantie

Indien een bepaalde leider of stroming iedereen in zijn waarde laat, alles en iedereen accepteert en tolereert, klinkt dit wel aangenaam en lijkt het humaan, maar het evangelie is echter radicaal exclusief. De zichzelf opofferende Jezus Christus eist alle aanbidding en stelt zichzelf centraal. Hij stelt van zichzelf de enige weg, de waarheid en het leven te zijn.³⁶ Jezus waarschuwt de kleurlozen, de mensen op wie schijnbaar niets valt aan te merken: 'Wee u, wanneer alle mensen wél van u spreken; immers op dezelfde wijze hebben hun vaders met de valse profeten gehandeld.'³⁷ Het evangelie is per definitie controversieel. Jezus kwam niet om vrede te brengen op de aarde, maar het zwaard. 'Want Ik ben gekomen om tweedracht te brengen tussen een man en zijn vader en tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder, en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn.'³⁸ Paradoxaal is diezelfde Jezus tegelijk de Vredevorst, en prijst de vrede-stichters zalig. Die vrede, verzoening en harmonie zijn er pas indien een mens aan Gods voorwaarden voldoet: berouw, bekering, geloof in het

plaatsvervangend lijden en sterven van de Zalig(gelukkig)maker Jezus Christus. Terwijl yin en yang complementair zijn, zijn volgens Gods Woord licht en duister nis onverzoenlijk.

Neutraliteit bestaat in de geestelijke wereld niet. Nogmaals: objectiviteit is een illusie. Het deprogrammeren van ex-sekteleden 'tot nul', tot ze weer zelf kunnen denken, zo dit al kan en mag, is op zich onvoldoende. Het is bovendien zeer de vraag of de zogenaamde tolerantien tolerant zijn jegens de intoleranten, bijvoorbeeld de fundamentalisten.

Wil iemand niet misleid worden in het toetsen, dan zullen dus telkens de ijkpunten met zorg uitgezocht moeten worden.

drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk

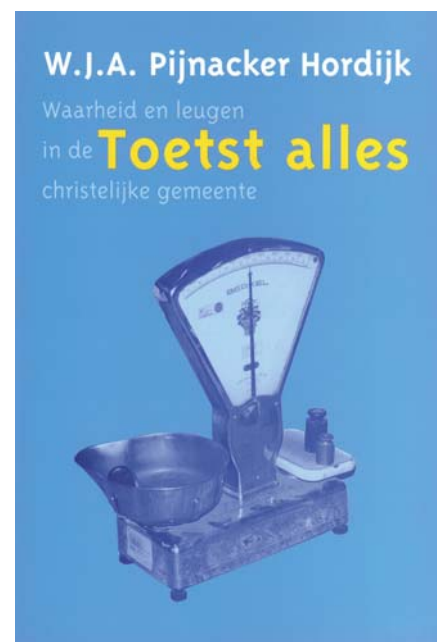
Graag zouden we het boek "Toetst alles" opnieuw willen uitgeven. Daar we zelf weinig financiële middelen hebben willen we vragen of enkele lezers bereid zijn wat extra's over te maken onder vermelding "Toetst alles" GF

- 1 Ivar van der Sterre, Omgaan met nieuwe openbaringen De ironie van Efeze, Herstel, juli 1997, p. 23
- 2 Hand.2:41, 47, 4:4, 5:14, 6:1, 7, 9:31, 42, 11:24, 14:1, 16:5, 17:4, 18:8, 21:20
- 3 Ex.23:2
- 4 1Kon.18
- 5 1Kon.22, 2Kron.18
- 6 Mat.7:13, 14
- 7 Joh.19:15
- 8 Marc.16:17-20
- 9 Deut.13:1, 2
- 10 B.L. Bresson, Studies in Ecstasy (New York: Vantage Press, 1966) en dr. Raymond T. Brock, De therapeutische waarde van het spreken in tongen, deel I terreinverkenning, Parakleet 65, 1e kwartaal 1998, pp. 15, 17
- 11 Ex.7:11, 22, 8:7, 2Thes.2:3-12
- 12 Jes.44:25, Mat.24:24, Mc.13:22, 2Th.2:19, Op.13:3-14, 16:14, 19:20
- 13 Enkele gidsen in het schemerige land: *drs. E.C. van Balen en anderen, Mag ik alternatief behandeld worden? (Leiden: Groen & Zoon, 1993) 278 pp. *Gerard Feller en anderen, Tovenars van de 20e en 21e eeuw Gezondheid en de 'new age' Een kritische behandeling van "moderne" alternatieve therapieën (Hoornaar: Gideon, 1995)

288 pp.

*dr. W.J. Ouweneel, Het domein van de slang christelijk handboek over occultisme en mysticisme (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1982) 400 pp.

- 14 Zie "Vragen over de bediening van Ken Thornberg" door Pieter & Helene Bos, a.w. Naast Ken Thornberg bezondigen verder Chuck Lakin en de psychologe Rita Cabezas de Krumm (die haar kennis overdroeg aan onder andere Peter Wagner) zich aan het verzamelen van kennis uit de occulte wereld. Rien v.d. Kraats, Nieuwsbrief nr. 9 van de Werkgroep "Terug naar de Bijbel", 5-6-1997, p. 6
- 15 Lev.19:31, 20:27, Deut.18:11, 12
- 16 Jac.3:12
- 17 Joh.8:44
- 18 Jac.4:7
- 19 Op.2:24
- 20 1Cor.2:10
- 21 Jes.8:19, 20
- 22 Deut.29:29
- 23 Hos. 4:6
- 24 Joh.17:3
- 25 Joh.7:45-52
- 26 2Kon.14:25 Misschien kwamen de profeten Nahum en Maleachi ook uit Galilea.
- 27 1Cor.8:1, Col.2:18 vgl. met de openbaringen aan Paulus in 2Cor.12:1-10, en Johannes in Op.22:8, 9
- 28 http://nl.wikipedia.org/wiki/Vereniging_tegen_de_Kwakzalverij
- 29 1Sam.16:7, 2Cor.10:11
- 30 Jes.1:10-17, Hos.5:6, 6:6, 14:3, Amos 5:21-6:7
- 31 Rom.16:18
- 32 Zie ook 11.1 Confronteren.
- 33 Rom.10:1,2
- 34 Hand.9:1-9
- 35 M.D. Lloyd-Jones, Beproeft alle dingen (Utrecht: de Banier, 1995) p.75, ook p. 57.
- 36 Joh.14:6
- 37 Luc.6:26
- 38 Mat.10:34-36

De Verbal Logical

In het eerste artikel over VLE (juli 2009) dat op onze website www.stichting-promise.nl is na te lezen, is er gesproken over impliciete en expliciete herinneringen. Vooral de impliciete herinneringen spelen ons parten in het heden. Ze hebben geen subjectieve ervaring van ons persoonlijke verleden en voelen niet aan als een 'normaal' geheugen. We worden in het heden getriggerd door gedachten en emoties, door associaties in het verleden, die we als zodanig niet meer herkennen en die we in het heden door de VLE een rationele betekenis geven die niet relevant is. Vooral als het gaat om niet verwerkte traumatische herinneringen komt er in het heden vaak een 'giftige' inhoud van pijnlijke zaken openbaar. De verwarde interpretaties van het VLE vormen geassocieerde leugens, die gemakkelijk in het heden getriggerd kunnen worden waardoor de niet verwerkte inhoud van een impliciete herinnering uit het verleden in het heden actief wordt. Het leidt tot een verlies aan verbindingscircuits van relaties, zo verminderen gedachten en emoties steeds meer ons onderscheidingsvermogen en het kan zeker ons geestelijk leven en de relatie met Jezus Christus in de weg staan. Hoe kunnen we de giftige inhoud van de traumatische herinneringen en gedachten

en verklaringen van het VLE neutraliseren en genezen?

A Ik moet mijn verantwoordelijkheid nemen voor MIJN getriggerde en traumatische inhoud van MIJN VLE -verklaringen

Vaak reageren we op een bijzonder vijandelijke en onvolwassen manier op onze triggers. We doen net alsof de door de triggers opgewekte nare gevoelens en gedachten voornamelijk de verantwoordelijkheid van de ander zijn, zodat het voor ons gemakkelijker is hier mee om te gaan. We eisen dat ze 'bewijzen' dat het niet hun verantwoordelijkheid is, voordat we toegeven getriggerd te worden door de VLE -verklaringen, en we zijn bereid ieder bewijs aan te vechten. En als we dan eindelijk bereid zijn de invloed van traumatische impliciete herinneringen in ons leven nu te erkennen, dan verwachten we dat anderen tijd, energie en financiën inzetten voor de emotionele genezing van de traumatische gevolgen. Dit kinderlijke, onvolwassen gedrag heeft vaak grote gevolgen. In tegenstelling tot dit gedrag kunnen we bewust, voortvarend, pro-actief onze verantwoordelijkheid hierin accepteren en initiatieven nemen voor deze geweldige uitdaging. We moeten vooral

zien dat het onze verantwoordelijkheid is. Dat valt niet mee, zoals we al beschreven hebben, want het is erg moeilijk om de waarheid te horen als het gaat om triggers en VLE -verklaringen. Verantwoordelijk nemen hiervoor, betekent het ontwijken van een wespennest door het accepteren van de 'moeilijke waarheid' van anderen. moeten we zelf een weg vinden Dit gaat wat gemakkelijker als anderen suggereren dat ik mogelijk getriggerd word. In mijn eigen ervaring weet ik dat ik geholpen ben door mijn vrouw Charlotte, die de suggestie opperde dat ik getriggerd werd. Dit wekte in eerste instantie veel negatieve non relationele reacties op, maar door haar suggestie te overwegen merkte ik dat mijn beslissing om verantwoordelijkheid te nemen over mijn triggers, me geholpen heeft. Mannen en vaders, willen jullie op een moedige en heroïsche wijze je vrouw en kinderen dienen? Wees dan moedig en heldhaftig in de strijd met je triggers en verkeerde VLE -verklaringen. En dat geldt ook voor vrouwen en moeders! Gelovigen, willen jullie op heldhaftige en moedige wijze God dienen? Ga de strijd met je triggers aan! U denkt misschien dat ik een beetje overdrijf, maar als u die strijd aanbindt zult u merken dat het een grote uitdaging in uw leven is. Nodig anderen

Explainer (VLE)

Het herkennen van impliciete herinneringen en VLE -verklaringen is ook noodzakelijk om onderliggende trauma's bloot te leggen.

uit u te helpen om de triggers te herkennen.

B Het blootleggen en oplossen van de onderliggende trauma's.

Zoals al eerder beschreven proberen ons brein en onze geest traumatische gebeurtenissen op een specifieke manier te verwerken. Als die verwerking succesvol verloopt, gaan we door de moeilijke gebeurtenis zonder getraumatiseerd te raken. We verwerken emotioneel en cognitief de gebeurtenis op een gezonde manier zonder dat een giftige inhoud achterblijft. De op deze adequate manier verwerkte pijnlijke herinneringen dragen bij tot onze kennis, vaardigheden, empathie, wijsheid en volwassenheid. Maar er kunnen bij de verwerking ook veel dingen in de weg staan. Het goede nieuws is dat de giftige inhoud van een traumatische herinnering op elk tijdstip in het leven permanent verwijderd kan worden, als de niet afgemaakte taken van verwerking wél goed doorlopen worden. De giftige inhoud is definitief verwijderd en daarom is het ook zo belangrijk voor deze processen verantwoordelijkheid te nemen. Het slechte nieuws is dat traumatische herinneringen moeilijk te benaderen zijn. Voor het verwerken van traumatische herinneringen zijn bepaalde voorwaarden en bronnen

nodig. Voor een praktische en strategische aanpak van psychotherapie voor emotionele genezing, die op een consistente wijze een permanente oplossing voor traumatische herinneringen wil bewerken, is het noodzakelijk de volgende punten te doorlopen.:

- Zoek naar de condities en triggers die toegang geven tot de traumatische herinnering en activeer die opzettelijk.
- Zoek naar de voorwaarden en motivatie die nodig zijn om open te staan voor verandering en stimuleer die.
- Zoek naar de bronnen en tools die nodig zijn en reik die aan om de onafgemaakte taken van traumaverwerking succesvol te beëindigen.

Op ieder moment dat de noodzakelijke voorwaarden en noodzakelijke bronnen en bereidheid tot verandering er zijn, kan men permanent bevrijd worden van de giftige inhoud van traumatische herinneringen.

C Het herkennen en erkennen van de 'onzichtbare' impliciete herinneringen en VLE -verklaringen en het kiezen voor de waarheid.

Iedere specifieke traumatische herinnering die opgelost wordt is een stap vooruit, maar niemand zal snel klaar zijn met

al zijn traumatische herinneringen. Het herkennen van impliciete herinneringen en VLE -verklaringen is ook noodzakelijk om onderliggende trauma's bloot te leggen. We kunnen ons zelfs afvragen of we überhaupt met de onderliggende trauma's bezig moeten gaan als er niet eerst de erkenning is voor de onderliggende triggers en VLE -verklaringen. Let daarom op specifieke indicatoren waaruit kan blijken dat je getriggerd wordt. Zoals artsen kijken naar tekenen en symptomen die diagnostische indicatoren zijn voor bepaalde ziekten, zo moeten we leren de tekenen en symptomen van triggering te herkennen.

- 1) Een overdreven reactie op een specifieke situatie. Als ik getriggerd word zal ik in het heden met dezelfde intensiteit reageren als in de vroegere situatie van de niet verwerkte traumatische herinnering. Hoe meer dramatisch en onaangepast de reactie in het heden is, hoe duidelijker de trigger. Op een kleine actie volgt een grote reactie.
- 2) De groei in volwassenheid is tot stilstand gekomen. Naarmate ik in het heden beïnvloed wordt door niet verwerkte herinneringen van een traumatisch voorval in het verleden, zal ik

in het heden op problemen reageren op het niveau van volwassenheid die ik had ten tijde van het trauma. Charlotte en ik hebben ontdekt dat dit een zeer betrouwbare indicator is, zelfs zo dat het vaak zelfs het eerste subtiele teken is dat een van ons getriggerd wordt. Als we bij onszelf kinderlijke gedragingen, gedachten en reacties herkennen, roepen we onszelf tot de orde: 'Word ik getriggerd?' En meestal zijn we in die situaties in staat de impliciete herinneringen te herkennen als reacties van een onvolwassen niveau van vroeger.

3) De mate waarin we iets kunnen verwerken is tot stilstand gekomen. Als ik getriggerd word zal ik reageren op problemen op een manier die ik had ten tijde van de herinnering. Daarom zal ik naarmate ik meer beïnvloed word door de herinneringen van onverwerkte trauma's op een onvolwassen manier, met een zwak geloof, een slechte capaciteit, verminderde creativiteit en flexibiliteit reageren op triggers, afhankelijk van de tijd en leeftijd waarop ze ontstonden. Als ik bijvoorbeeld nu sterk getriggerd word door een angstige situatie die ik op vijfjarige leeftijd in de speeltuin heb meegemaakt, zal ik als die gevoelens getriggerd worden, nu reageren als een bang en overweldigd kind. Dit soort reacties kan zelfs ook in andere problemen een rol spelen waardoor ik gauw bang en verward kan worden.

4) Algemene geïrriteerdheid. Als ik niet getriggerd ben, heb ik een groot vermogen irritante situaties te handelen en op ergernissen mild te reageren. Als ik niet getriggerd ben en volledig gesynchroniseerd en volledig mezelf ben, is er veel nodig om me van streek

te maken. Ik kan een behoorlijke portie frustratie, teleurstelling en lichamelijk ongemak, vermoeidheid, onaangepast gedrag van anderen verdragen. Maar als ik getriggerd word, verandert dat dramatisch. Als ik niet getriggerd word, beschouw ik mezelf als tolerant, maar dat verandert in irritant gedrag als ik getriggerd word. Het is zelfs zo dat geïrriteerdheid altijd wel een teken is dat ik moet erkennen (alweer) getriggerd te worden. Geïrriteerdheid is een zodanig betrouwbare indicator geworden, dat ik geleerd heb even een 'trigger-time out' te nemen als ik merk dat kleine dingen die me normaal niet irriteren me nu dwars zitten. Ik stop waar ik mee bezig was en zoek naar iets wat me triggert, wat bijna altijd (al-tijd?)

het geval is. Een trauma is per definitie een situatie die ik niet kan controleren en als ik al in een dergelijke (herinnerde) situatie ben, dan voel ik zelfs de kleinste strubbeling als een onoverkomelijk probleem. Bovendien is het zo dat traumatische herinneringen vaak herinneringen uit de jeugdtijd zijn en we, zoals eerder beschreven, kinderlijk reageren naarmate we traumatisch getriggerd worden. Het moet me niet verbazen dat ik op kleine strubbelingen niet mild maar irritant reageer als ik me realiseer dat ik deze kleine ergernissen probeer op te lossen met een behoorlijk tekort aan 'bronnen en

gereedschappen' van een getraumatiseerd kind. Als ik getriggerd word zijn mijn opgeklopte emotionele reacties net zo als wanneer ik in toenemende mate lichamelijk reageer als ik verwond raak. Als mijn lichaam helemaal gezond is kan iemand tegen me aanstoten zonder dat ik het zelfs merk. Als ik echter kneuzingen of schaafwonden heb, zal zelfs het kleinste contact op de plaats waar ik al verwond ben een verbazingwekkende hoeveelheid pijn en een intense reactie veroorzaken. Een soortgelijke reactie vindt plaats als ik getriggerd word en er al een emotionele wond bestaat. Dan zal zelfs de kleinste 'aanraking' een behoorlijke pijnlijke reactie veroorzaken. Zelfs als ik lichamelijk ziek en

uitgeput ben, ben ik alleen geïrriteerd als ik ook getriggerd word. Ik heb me erover verwonderd dat terwijl ik geweldig uitgeput en ziek was, ik nog steeds helemaal gesynchroniseerd was, niet getriggerd en volkomen mezelf. Als dit het geval is heb ik erg veel geduld. Mijn indruk is echter dat vermoeidheid, lichamelijke ziekte vaak tot veel irritaties leiden, omdat ze ons kwetsbaar maken voor triggers en snel

onverwerkte trauma's triggeren.

5) Woordgebruik. Het woordgebruik wat je gedachten vertolkt (voordat je ze bewerkt voor anderen) zal overeenkomen met de leeftijd van wat geactiveerd is. Iedere keer als ik getriggerd werd, merkte ik dat in bepaalde conflicten met Charlotte een van mijn spontane invallen was om haar te betitelen als een 'stom kind' op lagere school niveau.

6) Gedachten en emoties hebben geen referenties. Als impliciete herinneringen onverwerkte trauma's triggeren, zullen de gedachten en emoties van vroeger in het heden geprojecteerd worden. De gedachten en emoties

Gedachten en emoties hebben geen referenties.

voelen als waar en betrouwbaar in het heden aan, maar als je zorgvuldig en eerlijk de huidige situatie onderzoekt, zul je merken dat de getriggerde gedachten en emoties niet echt overeenkomen met betrouwbare referenties in het heden.

- 7) Op triggers focussen lost het probleem niet op. Focussen op triggers in het heden alsof dit het werkelijke probleem is, leidt nooit tot een oplossing op lange termijn. Bijvoorbeeld wanneer je emotionele wonden hebt dat je niet gewaardeerd wordt, en die voortdurend getriggerd worden in iedere werkplek, waardoor in ieder werk wat je doet deze gevoelens en gedachten ervaren worden. Jouw VLE komt steeds met verklaringen waarom je werk het eigenlijke probleem is, bijvoorbeeld: "Dit is niet het juiste werk voor me en het past niet bij mijn interesses en talenten". Of: "Mijn leidinggevende is.....of mijn collega's zijn.....Of de werkgever geeft niet de juiste training en onderwijs voor een werk" enzovoort. Maar wat voor werk je ook doet, iedere keer zullen dezelfde gedachten en gevoelens geactiveerd worden. Als het huidige probleem echt het werkelijke probleem zou zijn, dan zou een andere baan zoeken de oplossing zijn. Als je bijvoorbeeld voortdurend gefrustreerd wordt en weinig echte voldoening

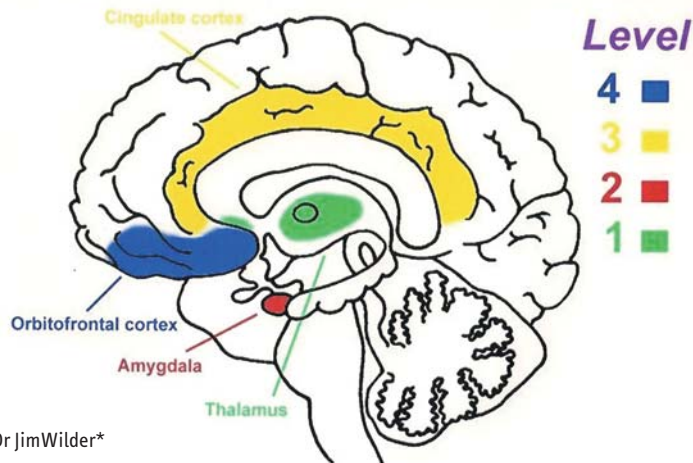
ervaart omdat je talenten niet passen bij het werk dat je doet, kun je iets anders zoeken en je probleem is opgelost. Maar als in je nieuwe baan weer dezelfde problemen opduiken is het duidelijk dat je weer getriggerd wordt door oude emotionele wonden.

- 8) Ben je van streek of beledigd door de vraag: "Word je getriggerd?" Zoals al eerder beschreven en inherent aan het trauma is dat je niet de noodzakelijke bronnen en gereedschappen hebt. Als iemand door een pijnlijke ervaring heengaat samen met een volwassen persoon die betrokken is, luistert, erkenning geeft, verbonden is enzovoort, zal zo iemand bijna nooit getraumatiseerd raken. Veel traumatische herinneringen hebben juist in zich dat men niet gehoord, begrepen of erkend wordt. Als de mogelijkheid geopperd wordt van triggers met een klein beetje beschuldiging, oordeel of gebrek aan goede afstemming, kan het juist dat deel van de originele pijn triggeren. Veel traumatische herinneringen voelen aan als beschuldigen, aantijgingen, niet gehoord of begrepen worden. Als dit het geval is zal zelfs een voorzichtige suggestie in de richting van triggers, juist een pijnlijke herinnering wakker maken.

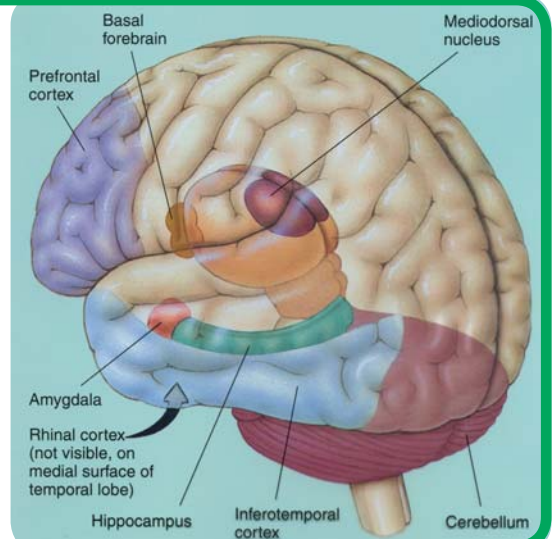
Door mijn ervaringen heb ik geleerd verschillende subjectieve gebeurtenissen te herkennen.

- Niet getriggerd, niet getriggerd. Soms ben ik in het begin niet getriggerd, en triggert de vraag of ik getriggerd ben, me niet. In die situaties voel ik geen defensieve reacties of ergernis als iemand vraagt of ik getriggerd ben. Ik voel me echter rustig en nieuwsgierig en reageer dan meestal met zoiets als: "Ik vraag me af waarom je denkt dat ik getriggerd ben?"
- Niet getriggerd, getriggerd. Soms ben ik in het begin niet getriggerd, maar triggeren de vragen zelf me. Dit gebeurt vooral als ik denk dat de vraagsteller op een oordelende of beschuldigende toon vragen stelt. In die situaties word ik defensief en geïrriteerd, maar het begint slechts langzaam en het is niet zo intens.
- Ik word meer en meer getriggerd. Als ik in het begin al getriggerd ben en iemand me vraagt of ik getriggerd ben, dan reageer ik onmiddellijk en voel me veel intenser geïrriteerd. Als ik hier later aan terugdenk, dan bedenk ik dat ik al aardig over mijn toeren was en dat de vraagsteller mijn wonden nog eens open haalde. Mijn reactie was een onmiddellijke, negatieve, directe respons. Buiten alle proporties. Een feit is dat naarmate ik meer werk aan het tweede niveau van triggering,

The Brain's Four Level Control Center

© Dr Jim Wilder*

* Zie voor de betekenis van de niveaus het vorige artikel (onder het kopje 'Enkele fundamentele principes')

ik meestal alleen nog defensief en in ieder geval minder intens reageer als Charlotte mij vraagt of ik getriggerd ben.

- 9) Herken bestaande gevoeligheden. Na enige tijd kan iemand steeds beter leren bepaalde situaties van triggering te herkennen.
- 10) Ik ben niet blij bij mensen te zijn, waar ik normaal wel graag bij ben, en waarop ik me verheug. Ik heb de laatste jaren in mijn eigen leven deze fenomenen uitgebreid geobserveerd. Ik heb gemerkt dat als ik niet blij ben dat Charlotte bij me is, ik bijna altijd getriggerd ben. Als ik niet getriggerd ben, ben ik helemaal gesynchroniseerd en onvoorwaardelijk blij, bij Charlotte te zijn. Ik kan mezelf zijn, graag bij haar zijn, ongeacht hoe ze zich voelt of hoe ze zich gedraagt. Als ik in deze optimale conditie ben en zij is ook blij bij me te zijn, ervaren we een wederzijdse en toenemende blijdschap, bij elkaar te zijn. Dit kan alleen zo goed gaan als de relationele verbindingen, zoals elders beschreven, goed zijn. Als ik getriggerd ben door impliciete herinneringen en ik gefocust ben op oplossingen en de aanwezigheid van Charlotte zie als een bron om er mee om te gaan, dan gaat het er veel meer om dat ik blij ben bij Charlotte te zijn dan dat Charlotte blij is bij mij te zijn. Ik ben dan in de ontvangst-modus. Ik voel me dan als een kind dat blij is zorg te ontvangen van een veilige en zorgzame volwassene. Ik ervaar Charlottes aanwezigheid als een waardevolle aanwezigheid en ik ben blij voor elke wijze waarop ze eraan bijdraagt mijn probleem op te lossen (mijn pijn te verminderen). Maar ik straal niet de 'blij om bij je te zijn' -energie uit op de manier zoals ik ben als ik niet

getriggerd ben en volledig gesynchroniseerd en emotioneel aanwezig, en volkomen mezelf ben. Een belangrijke aanwijzing hier is, dat ik alleen blij ben als Charlotte er is en ze blij is met me en in staat is me te helpen. Als dit niet het geval is, bijvoorbeeld omdat ze afgeleid is of getriggerd, dan ben ik gepikeerd over haar in plaats van dat ik blij ben dat ze er is. Soms ben ik getriggerd en is de giftige inhoud van mijn impliciete herinneringen gericht op Charlotte. Afhankelijk van de mate waarin ik getriggerd word, voelt Charlotte aan als het probleem of de vijand. Ik voel dat ik me ten opzichte van haar moet verdedigen en heb sterk behoefte van haar weg te gaan in plaats van blij met haar te zijn. Ik voel een sterke weerstand en negatieve energie tegen iedere vorm van fysieke intimiteit met haar. Ik wil niet met haar in dezelfde kamer zijn, laat staan dat ik me tot haar aangetrokken voel of seks met haar wil. In dit scenario heb ik de toegang tot al mijn relationele circuits verloren en is er ook de negatieve impliciete herinneringsinhoud die specifiek tegen Charlotte gericht is.

- 11) Niet in staat om de aanwezigheid van God te ervaren of zich met Hem te verbinden. Als je getriggerd wordt, kan dat je mogelijkheid om God te ervaren in de weg staan. Wat mijzelf betreft is dat niet altijd het geval als ik getriggerd word. Als ik echter de aanwezigheid van God niet meer ervaar en me niet verbonden voel, ben ik bijna altijd getriggerd. Vooral als je in je leven leert steeds meer de aanwezigheid van God te ervaren, en het een belangrijke basisbehoefte in je leven wordt, is het niet voelen van die aanwezigheid altijd de sterkste

aanwijzing dat je getriggerd wordt. Daarvoor is het nodig dat je weloverwogen kunt analyseren hoe het is als je de aanwezigheid van God voelt en wanneer niet. Let wel: ook hier is het nodig dat de relationele circuits die we later bespreken goed functioneren.

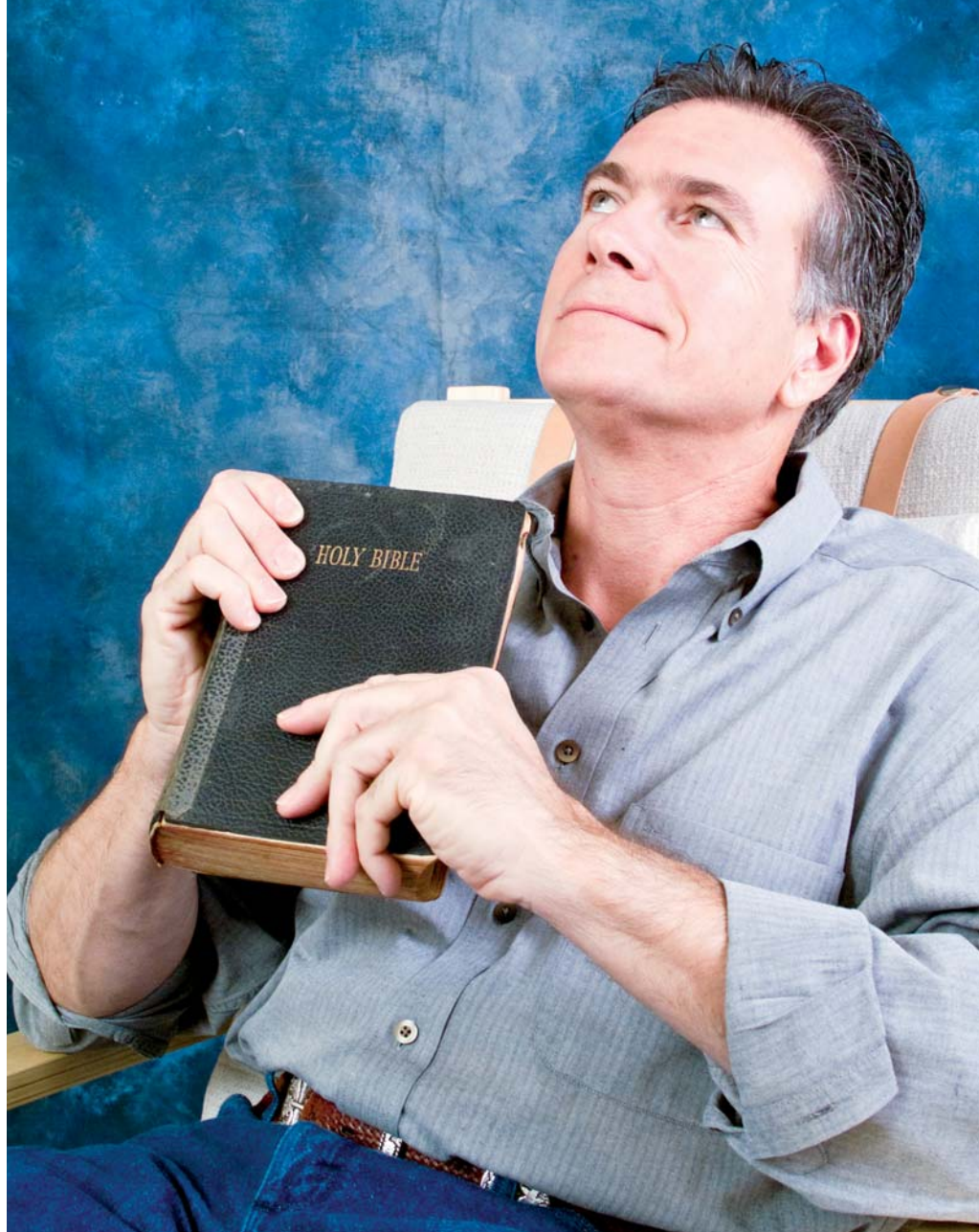
De consequenties van taken die niet goed doorlopen worden. (zie ook op onze website een uitgebreide beschrijving <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/jim-wilder/4-hersensynchronisatie.htm>) Veel van wat in de bovenstaande punten genoemd is past in een bredere context van (ontwikkelings)taken die niet goed afgemaakt zijn. Onze definitie van trauma was: pijnlijke ervaringen die niet goed verwerkt zijn, waardoor de giftige inhoud in traumatische herinneringen wordt meegedragen en zo direct van invloed zijn op taken die niet afgemaakt worden. Als bijvoorbeeld iemand niet in staat geweest is om op niveau 3* een pijnlijke ervaring te verwerken, dan zal de traumatische herinneringsinhoud door deze ervaring tevens een **verlies** aan toegang **tot de relationele circuits** betekenen; dit gebeurt als direct gevolg van het falen van het verwerken op niveau 3*. Als iemand niet in staat is op niveau 4* iets te verwerken of een manier vindt om met iets om te gaan, dan zal de traumatische inhoud voor deze ervaring onder andere zijn dat men zichzelf **incapabel** vindt. Als iemand niet in staat is op niveau 5* pijnlijke ervaringen goed te verwerken, dan zal de traumatische herinneringsinhoud voor deze ervaring **verwarring** betekenen. Dat betekent dat de persoon die niveau 5* niet goed verwerkt, geen juiste betekenis aan deze ervaring geeft tegenoverstoorde interpretaties en daardoor verstoorde emotionele associaties veroorzaakt (verkeerde VLE -verklaringen). Zoals eerder

beschreven, wanneer een traumatische herinnering door bepaalde stimuli in het heden geactiveerd wordt, verschijnt de giftige inhoud van de impliciete herinnering en dit zal op zijn beurt tot gevolg hebben dat de niet goed doorlopen taken van de originele ervaring ook weer 'wakker' worden. Het is dan ook mogelijk dat iemand een pijnlijke situatie in het heden niet kan verwerken en dat de consequenties van dit falen in het heden gezocht worden. Mijn ervaring is echter dat de gevolgen van het niet goed verwerken meestal komen door impliciete herinneringen van niet verwerkte trauma's. Daarom geloof ik dat de consequenties van niet goed verwerkte taken in het brein, zoals een gebrek aan toegang tot relationele circuits, zich onbekwaam voelen of verward, of verkeerde interpretaties en ongepaste emoties door verkeerde en verstoorde interpretaties, tekenen zijn van een mogelijke triggering.

Pas op voor verlies aan verbindingen in relaties

We zijn geschapen om relationele wezens te zijn, in relatie met God en anderen. Ons verstand en onze geest zijn geschapen met een verlangen naar relaties, en functioneren het beste in relaties. De Heer heeft zelfs specifieke circuits in onze biologische hersenen geschapen voor dit verlangen naar relaties. Als deze circuits werken zoals ze bedoeld zijn, zal het onze natuurlijke spontane reactie zijn ons relationeel verbonden te voelen en een verlangen naar relaties te hebben. We zullen andere relationele wezens ervaren waarvan we ons bewust zijn dat ze zichzelf zijn, we zullen betrokken zijn op wat anderen denken en voelen en we zullen de aanwezigheid van anderen ervaren als een emotionele bron en we zullen liefde in het samenzijn ervaren. Helaas kunnen verschillende problemen verlies en toegankelijkheid van deze relationele circuits veroorzaken. Als dat gebeurt zal onze spontane ervaring juist onverbondenheid zijn en willen we zelfs niet relationeel verbonden zijn. We willen anderen niet ervaren als relaties, we komen niet in contact met wie ze zijn en we voelen geen betrokkenheid op wat anderen denken of voelen en we willen niet blijdschap in het samenzijn ervaren. Een van de problemen die tot relatieverlies kan leiden het geringschatten van aanhankelijkheid. Als je dit veel ervaart zul je gaan merken dat de verbindingcircuits 'off line' blijven. Ook het ervaren van pijnlijke emoties die direct onze emotionele verwerking vaardigheden overweldigen zijn zaken die toegang tot relationele circuits verstoren. Het meest voorkomende probleem wat leidt tot relationeel verlies zijn traumatische herinneringen. Als de niet verwerkte inhoud

van een dergelijke herinnering vrij komt, zullen, iedere keer dat deze herinneringen getriggerd worden, de relationele circuits uitgeschakeld worden. Ik heb gemerkt dat het, verbazingwekkend genoeg, gemakkelijk te herkennen en te erkennen is wanneer deze relationele circuits minder worden. Echter het is na vele jaren nog moeilijk toe te geven dat ik getriggerd ben en verstoorde VLE -verklaringen heb. Dit is gelukkig minder moeilijk dan het erkennen van het relationeel verlies.

Opnieuw toegang krijgen tot relaties

Een van de meest schade-veroorzakende gevolgen van getriggerd zijn is het verlies van je relationele circuits en de gevolgen die dat heeft om je heen. Een van de belangrijkste zaken is dan om weer in contact te komen met mensen waar je mee te maken hebt. Weer contact maken zal je hersenen helpen om beter en efficiënter te functioneren. Het is mogelijk om die toegang weer te verkrijgen zelfs als je geen tijd hebt, of emotionele flexibiliteit of andere bronnen die noodzakelijk zijn voor het permanent oplossen van

het onderliggende probleem. Het nemen van verantwoordelijkheid voor triggers en verstoorde VLE -verklaringen betekent tegelijk verantwoordelijkheid nemen om weer relationele vaardigheden op te pakken. Gelukkig weet de Heer ook van dit relatieverlies en heeft Hij een plan om weer 'on line' te gaan. Hij heeft onze hersenen zo ontworpen dat als we ervaren dat iemand bij ons is in de pijn, en we ervaren dat die persoon blij is om bij ons te zijn en wij het gevoel hebben dat hij ons hoort en begrijpt in onze pijn, dat het ons relationele circuit weer op gang brengt. Als er mensen in onze gemeente zijn die weten hoe ze op ons afgestemd kunnen worden, die naar ons luisteren en bij ons zijn, en als we dan onze verwarde emoties en gedachten kunnen delen met een van deze vrienden, kan dat al genoeg zijn. Voor mensen die de Heer vanuit een persoonlijke ervaring kennen, is het ook mogelijk dit met Hem te doen, en dat is vooral goed nieuws omdat Hij altijd 'beschikbaar' en in staat is onze relatie te vernieuwen. Soms lijkt het er zelfs op dat Hij de enige is die ons op een dergelijke

manier hoort en begrijpt. Soms lijkt het heel moeilijk om dat te doen, maar u zou het op de volgende manier kunnen proberen.

Zes stappen in het gebedspastoraat bij trauma, The Immanuel benadering

©Door dr. Jim Wilder en dr Karl Lehman
Een voorbeeld van een gebed om innerlijke genezing, dat kan plaats vinden zonder manipulaties, visualisaties of geleide fantasie van de hulpverlener. Belangrijk is dat de belofte van Jezus tegenwoordigheid, getoetst vanuit de Bijbel, centraal staat en dat Hij ons kan leiden in de genezing van diepe beschadigde emoties.

- 1) Ga terug naar een prettige herinnering met God.
- 2) Vraag aan Jezus jouw pijn te laten zien (en Zijn gevoelens hierover).
- 3) Ga terug naar Jezus (1) als je Zijn aanwezigheid niet ervaart.
- 4) Doe alles wat Jezus je vraagt om blokkades te verwijderen.
- 5) Deel de pijnlijke gevoelens die je ervaart met Jezus
- 6) Dank God in Jezus Christus voor je genezing.

- 1) Houd vast aan een duidelijke herinnering. Herinner je de interactie, je eerder genezing ontvangen hebt, probeer je te herinneren hoe je Jezus ervaren hebt aan het einde van de genezingsherinnering. Denk aan al de plaatsen in de Bijbel waarin we opgeroepen worden Zijn weldaden niet te vergeten. Ga niet verder met traumatische ervaringen totdat je een duidelijke, interactieve, herinnering hebt met God, en ga dan pas naar stap 2.
- 2) Vraag vanuit je ervaring hoe Jezus nu kijkt naar de pijnlijke traumatische herinnering, waar je je niet bewust was van Zijn aanwezigheid. Focus vooral op jezelf en je pijnlijke gevoelens. Vraag vooral naar de negatieve gevoelens die je ervoer. In veel psalmen komen deze vragen terug.
  - Optie a): Jezus neemt de leiding. Mijn eerste doel is niet het probleem of het onderliggende trauma direct op te lossen, maar te oefenen in de aanwezigheid van de Heer, Hem mijn moeite te vertellen, en te ervaren dat Hij luistert en betrokken is. Als ik meteen alles op het heden betrek, vergeet ik dat er vaak oude herinneringen en gevoelens zijn. Het gevolg is dan vaak dat ik geen contact met de Heer ervaar. Ik moet in mijn triggers de betrokkenheid van de Heer ervaren. Pas als je een sterke verbinding met Jezus hebt, kun je Hem eenvoudig vragen, dat

Hij je Zijn leiding en wil laten zien; volg Zijn leiding en het zal je tot stap 6 leiden.

- Optie b): Vraag Jezus je te helpen, je bewust te maken van Zijn tegenwoordigheid in de pijnlijke herinnering die je genezen wilt hebben. Als je je snel bewust wordt van Jezus in die herinnering, ga naar stap 5. Als je Jezus' tegenwoordigheid in de pijnlijke herinnering niet ontvangt, ga naar stap 3 en 4.
- Optie c): Iemand moet je leiden naar een betere verbinding. Als je moeite hebt om in verbinding te komen met de pijnlijke herinnering, probeer dan te bidden met iemand die je vertrouwt. Het helpt soms om te praten over de herinnering totdat je ervaart contact te hebben met de beelden en emoties. Als je contact ervaart, vraag je Jezus je te helpen om bewust te worden van Jezus in de herinnering, op dat moment ga je naar stap 5. Als je Jezus' aanwezigheid niet kunt ontvangen in de

pijnlijke herinnering, ga je naar stap 3 en 4.

- 3) Als je de tegenwoordigheid van Jezus niet kunt ervaren, wanneer je de pijnlijke herinnering onderzoekt, ga terug naar de herinnering waar je Jezus wel ervaart. Denk tegelijk aan beide emoties, aan de ene kant de herinnering waar je Jezus' tegenwoordigheid bewust bent, en aan de andere kant de pijnlijke herinnering. Praat met Jezus vanuit de herinnering waar je Hem wél kunt ervaren over de herinnering waar je Hem (nog) niet kunt ervaren.
  - Als je Jezus niet ziet in de pijnlijke herinnering, vraag Hem om te helpen wat je verhindert om Zijn tegenwoordigheid in de overweldigende gebeurtenis te ervaren.
  - Als de traumatische ervaring de oorzaak ervan is dat je alles vergeet of kwijt bent aan de herinnering en de aanwezigheid van Jezus, ga je terug naar stap 1, de herinnering aan Jezus. Als het bij herhaling optreedt, bid dan met iemand die je door dit

proces kan helpen om de herinnering aan Jezus vast te houden, terwijl je denkt aan de traumatische ervaring. Jouw gebedspartner zal je dit dan vaak in herinnering brengen, als je Hem vraagt wat je weerhoudt om Zijn aanwezigheid in de traumatische herinnering te ervaren.

- Het helpt om een dagboek bij te houden van de gedachten die je krijgt als je aan Jezus vraagt: "Wat houdt me tegen om u te ervaren in deze herinnering?" Indien nodig, ga naar jouw eerste herinnering en praat met Jezus over wat er met je gebeurd is en wat je denkt in deze traumatische herinnering.
- 4) Doe alles wat Jezus zegt om die blokkade op te heffen. Vaak heeft het te maken met een spoor van herinnering tot iets wat je verhindert Zijn tegenwoordigheid te ervaren, soms zijn het beslissingen of keuzes die je moet maken, of dat je eerst andere herinneringen moet verkennen. Ga terug naar het pad van herinneringen waar je dingen kunt herinneren, en waar het contact en de communicatie over en weer met Jezus mogelijk is, als je Gods zegen, respons, stem of gevoel niet kunt waarnemen. (gedane beloften, beelden, triggers).
  - 5) Deel de pijnlijke herinnering in de actieve tegenwoordigheid van God. Als je op het punt bent aangeland waar je de traumatische herinnering kunt ervaren in de aanwezigheid van Jezus, neem je tijd om met Hem te praten tot het moment waar je samen met elkaar kunt rusten en zelfs genieten en je verheugen. Soms zal dit betekenen dat Jezus je vertelt dat Hij wil dat je eerst naar iets anders kijkt (je aandacht richt) maar meestal gaan we te snel naar andere gedachten en verlaten onopgeloste problemen en missen we de teruggang en opbouw naar vreugde en vrede die we nodig hebben na de genezing.
  - 6) Dank de Here Jezus. Neem tijd om een diep gevoel van dankbaarheid te ervaren. Dit is goed ook om tot rust te komen in jouw zenuwstelsel en hierin heeft God ook grote vreugde.

Als je ervaart dat de Heer bij je was in de negatieve gedachten en gevoelens en je merkt dat Hij naar je luistert, je begrijpt en blij is bij je te zijn, dan zullen jouw relationele circuits verbeteren. Als ik dit zelf doe, nodig ik de Heer uit in mijn pijn te komen en vraag Hem mij te helpen om Zijn aanwezigheid te ervaren, en vervolgens vertel ik Hem over mijn gedachten en emoties. Meestal ervaar ik de aanwezigheid van de Heer onmiddellijk en

voelt het aan of Hij luistert, zonder dat ik eerst de positieve herinneringen met Hem doorneem, maar als ik me niet emotioneel verbonden voel, zijn mijn relationele circuits uitgeschakeld. Als ik me gestrest voel, kan ik Hem gemakkelijker eerst van mijn pijn vertellen dan eerst de positieve herinneringsoefeningen te doen. Deze oefeningen zijn vaak wel eerst van belang omdat ze me helpen me tot rust te komen en mijn relationele circuits weer in schakelen, en me ook op emotionele manier verbinden met de Heer. Een enkele keer combineer ik de dankbare herinneringsoefeningen en tussendoor vertel ik de Heer over mijn emotionele pijn. (zie voor een verdere uitleg op www.kclehman.com Brain Science, Emotional Trauma and God Who is with us, parts 1-5 en de Immanuel Series about Theophostic-based ministry/therapy pages 23-26, synchronization, interpersonal attunement and mutual mind pages 31-38, return to joy pages 46-52, staying with negative emotions and maintain/re-establishing relational connection joy pages 46-52, deliberately recalling past positive experiences pag 39-45, appreciating the Lord goodness and care Part 5 pages 37-39. Inviting God in your pain part 5: page 7 Opening your heart to Jesus part 5: 24-26)

De differentiale diagnose tussen bindingspijn en triggering

Bindingspijn is een unieke pijn die we voelen als we gescheiden (tijdelijk of permanent) worden van sleutelfiguren in onze omgeving, bijvoorbeeld familieleden of goede vrienden. De niet verwerkte inhoud van traumatische herinneringen kunnen een deel zijn van de bindingspijn zodat bindingspijn in het heden veroorzaakt kan worden door triggering, maar bindingspijn kan ook veroorzaakt worden door scheiding of verlies in het heden als bijvoorbeeld een geliefde overlijdt. Bindingspijn kan in dezelfde symptomen openbaar worden als triggering, bijvoorbeeld door een algemene prikkelbaarheid en overdreven negatieve reacties op kleine stress-situaties. Voor een persoon met bindingsproblemen in de tegenwoordige tijd is hulp gericht op stabiliteit, gezondheid en emotionele relaties en dit hoeft niet altijd bij mensen die getriggerd worden. Daarom is het niet alleen belangrijk dat je vraagt "Word ik getriggerd?" maar ook jezelf af te vragen "Is dit bindingspijn, verlatingsangst in plaats van triggering?" Ik denk dat de meeste van ons (of allemaal?) nog steeds traumatische ervaringen hebben met daarin bindingspijn. Door de associaties en resonerende werking in onze herinneringsnetwerken zal iedere significante bindingspijn in het heden ook deze bindingspijnen in het verleden triggeren. Daarom zal zelfs iedere

bindingspijn in het heden op verlies in het heden gericht, voor een deel ook pijn bevatten van onderliggende traumatische herinneringen. Dus ook voor die mensen is het zinvol hen te helpen de getriggerde herinneringspijn te herkennen en op te lossen. Het echte grote verschil tussen bindingspijn en impliciete herinneringspijn is te herkennen als je op zoek gaat naar aanwijzingen die wel op triggers wijzen maar waar in het heden geen duidelijke bindingspijn aanwezig is. Bijvoorbeeld woorden gebruiken uit de lagere school tijd is wel iets wat hoort bij geactiveerde kindertijdherinneringen, maar niet iets wat je zou verwachten bij bindingspijn nu. Verder is het goed je te realiseren dat het gemakkelijk is de grote triggers en VLE-verhalen te herkennen. Vaak staan de meesten van ons niet stil bij de kleine triggers die ook dezelfde gevolgen hebben. Om je met Jezus te verbinden en te synchroniseren met Hem is een van de meest succesvolle interventies zowel bij triggers als bindingspijn. En daarom is het goed dit altijd in het behandelplan op te nemen. (Voor degenen die in staat zijn de aanwezigheid van de Heer te ervaren en zich met Hem te verbinden.)

© K.D. Lehman MD, aug. 2008
©Vertaald door Gerard Feller

Dr. Karl Lehman is christenpsychiater. Hij heeft een kleine praktijk, naast zijn werk als mentor en trainer van andere professionele en pastorale hulpverleners. Hij heeft zich gespecialiseerd in christelijke innerlijke genezing. Hij besteedt veel van zijn tijd aan interdisciplinaire studie en het ontwikkelen van trainingsmaterialen, samen met zijn vrouw Charlotte Lehman Mdiv. Veel van hun materiaal is beschikbaar via www.kclehman.com. Karl gebruikt verschillende bronnen waaronder medische, wetenschappelijke; hij heeft een uitgebreide studie gemaakt van de theophostic principes van dr. Ed Smith, en het Life Model en de hersensynchronisaties zoals die ontwikkeld en onderwezen worden door dr. James Wilder Ph D. Hij gebruikt daarnaast veel wetenschappelijke studies van Allan Schore Ph D en Daniel Siegel MD.

De Messias en

Er zijn meer dan zevenhonderd profetieën in vele geestelijke stromingen die hun blik op de 21ste eeuw werpen en de komst verkondigen van meer dan dertig wereldheersers die een spirituele revolutie en verlossing beloven. Tientallen miljoenen mensen op aarde verwachten de tweede komst van de Messias. Hij zal op aarde verschijnen als het einde der tijden is aangebroken. Niet alleen christenen geloven hierin, maar ook andere wereldgodsdiensten voorspellen de komst van een Messiaans figuur, een verlosser van de mensheid, wiens komst voorafgegaan wordt door een tijd van rampen en oorlogen. Na het magische jaar 2000 is de tijd nabij, het klimaat op aarde verandert, en met moderne nucleaire wapens lijkt het mogelijk de mens binnen enkele uren van de aardbodem weg te vagen. Verschillende godsdiensten spreken, net als de Bijbel, over een Apocalyps, anti-messiasen, vele tekenen aan de hemel, sociale achteruitgang, oorlogen en geruchten van oorlogen. In dit artikel willen we er een aantal op een rijtje zetten en zien of ze passen in de bijbelse eschatologie.

De wederkomst van Jezus Christus

In 2 Thess. 2:1-10 staat hier over: "Broeders en zusters, over de komst van onze Heer Jezus Christus en het tijdstip waarop we met Hem verenigd worden, zeggen we u: verlies niet meteen uw verstand en raak niet in paniek wanneer een profetie,

een uitspraak of een brief door ons zou zijn geschreven, het voorstelt alsof de dag van de Heer op het punt staat aan te breken. Laat u door niemand misleiden, op geen enkele manier. De dag van de Heer breekt niet aan voordat velen zich van het geloof hebben afgekeerd en de wetteloze mens is verschenen, hij die verloren zal gaan. Hij zal alles wat goddelijk en heilig is bestrijden en zich erboven verheffen, om in Gods tempel plaats te nemen op de troon en zich voor te doen als God Zelf.

Herinnert u zich niet dat ik dit herhaalde malen heb gezegd toen ik bij u was? Dan weet u ook wat hem nog tegenhoudt en dat hij pas zal verschijnen op de voor hem vastgestelde tijd. Hoewel in het verborgene de wetteloosheid nu al werkzaam is, moet eerst degene die hem tegenhoudt verdwijnen. Pas dan verschijnt hij, en dan zal de Heer Jezus hem doden met de adem van Zijn mond en vernietigen door de aanblik van Zijn komst. De komst van de wetteloze mens is het werk van satan en gaat gepaard met groot machtsvertoon en valse tekenen en wonderen, en allen die verloren zullen gaan, zal hij met zijn kwaadaardigheid verleiden. Want ze hebben de liefde voor de waarheid, die hen had kunnen redden, niet aanvaard."

Tot zover het letterlijke citaat uit Gods Woord. Vóór de wederkomst van Jezus Christus op aarde, komt volgens de Bijbel iemand die genoemd wordt: de wetteloze, die zich voordoeft als God zelf en zich verheft boven het heilige en het werk is van satan, de tegenstander van God. Een antichrist, anti als een tegenstander van God, maar ook anti in de zin van de plaats van God innemen. Vanuit een bijbels standpunt is het dus zeer wel mogelijk dat de messiasverwachting van andere godsdiensten en geloven, indien ze de bijbelse toets niet kunnen doorstaan, mogelijke 'kandidaten' zijn voor de bijbelse formulering van de wetteloze, de antichrist.

de antichrist

Tientallen miljoenen mensen op aarde verwachten de tweede komst van de Messias.

De joodse messiasverwachting

In het jodendom is de messias een leider die een messiaanse periode van vrede en welvarendheid voor joden en andere volken gaan inluiden, die uiteindelijk leidt tot de eindtijd. De persoon in kwestie zou afstammen van koning David en zou het leiderschap van zijn koningshuis herstellen. De messias wordt genoemd als een belangrijke profeet en koning onder voorbehoud dat hij als profeet minder belangrijk is dan Mozes en als koning minder belangrijk dan koning David. Verschillende keren in de geschiedenis zijn er onder de

joden mannen opgetreden die aanspraak op de titel van messias maakten, maar in geen van deze gevallen werd zo'n claim langdurig gesteund binnen het jodendom. Een dergelijke messias was bijvoorbeeld Simon bar Kochba, leider van de tweede joodse opstand (rond 135). Een bekend lied waarin de Joodse messiasverwachting bezongen wordt, is de zeventiende psalm van Salomo.

De hindoeïstische messiasverwachting. Verschillende hindoeïstische profeten beweren dat Krishna als een nieuwe avatar zal reïncarneren als de wereld in ramspoed verwickeld is. Volgens de oude hindoeïstische Purana's en de Srimad Bhagavana leven we in een dergelijke donkere tijd die ook wel kali-yuga genoemd wordt, het tijdperk van IJzer en Chaos.

Hieronder een citaat van Krishna in de Gita 4:5-9

“Ik ben vele malen geboren, Arjuna, net zoals jij. Maar ik herinner me mijn vorige

levens, en jij bent de jouwe vergeten. Hoewel ik ongeboren ben, eeuwigdurend, en ik Heer van alles ben, kom ik naar mijn domein en word ik door mijn wonderlijke macht geboren. Als de rechtvaardigheid zwak is en vervaagt en de onrechtvaardigheid trots juicht, dan zal mijn geest zich op aarde verheffen. Om de redding van die goed zijn, om de vernietiging van het kwade in de mens, om de vervulling van het koninkrijk der rechtvaardigheid zal ik naar de wereld komen in de eeuwen die voorbijgaan. Hij die mijn goddelijke geboorte en offer kent, zal als hij zijn sterfelijke lichaam verlaat, niet meer sterven, omdat hij die in de waarheid leeft naar mij komt” (einde citaat). De nieuwe gereïncarneerde Krishna kan de bijbelse Messias niet zijn om vele redenen, maar één ervan is dat God niet een mens is zoals Krishna voorgesteld wordt, die door vele reïncarnaties ‘het god zijn heeft verdiend’ (Hebr.1:1-5 9:27).

Daarnaast is er in het hindoeïsme het geloof in **Kalki, de laatste avatar**. Hij

zou de tiende en laatste hindoe avatar (‘incarnatie van God’) zijn, ook bekend als Javada. Hij zal uit het westen komen. Het beeld van een triomferende Kalki op een wit paard is duizend jaar ouder dan het visioen van Johannes in het boek Openbaring, waar de christelijke Messias op een wit paard rijdt en het kwaad bestrijdt. Veel uitleggers van oosterse profetieën geloven dat de christelijke redder, die ‘Groots en Waar’ genoemd wordt, de krijgshaftige reïncarnatie is van de middelste god in de hindoeïstische drie-eenheid, die Brahma de schepper, Vishnu de beschermer en Shiva de verwoester omvat. “Kalki staat ook bekend als de overwinnaar van de dood, tweevoudigheid, duisternis en bewusteloosheid. De wijsheid van zijn paard symboliseert de kracht van zijn reinheid, de eenheid van alle kleuren die bestaan” (einde citaat).

We willen niet beweren dat één van de vele onchristelijke messiasen die we in dit artikel noemen, dé antichrist is. Maar als één van deze zich openbaart moeten we niet gelijk denken dat de dag

des Heren aangebroken is (2 Thess. 2: 2-3). En mogelijk zal de figuur van Kalki zelfs een invalshoek kunnen zijn om aan de hand van deze figuur de echte Christus der Schriften bekend te maken aan hindoes. Net zoals Paulus dit op de Areopagus in Hand. 17: 22-27 deed aan de hand van de afgod, en de echte God predikte. Andersom kan het ook werken, mocht daadwerkelijk een figuur als Kalki in de wereld verschijnen met veel macht en tekenen dan zullen misschien veel (naam-?)christenen achter deze persoon aanlopen omdat ze hem voor Jezus Christus houden.

De boeddhistische messiasverwachting

De stichter van het boeddhisme, Siddhartha Gautama, de ‘boeddha’, verkondigde de komst van de boeddhistische belangrijkste messias, Maitreya. Zijn naam betekent echter ‘de wereldvereniger’ of simpelweg ‘de vriend’. Hij zal niet de teruggekeerde, gereserveerde en wereldvreemde heer boeddha zijn, maar een erg menselijke god-man, zoals Boeddha zijn wederkomst voorspelde; hij zou een meer verlicht mens zijn dan hijzelf.

Maitreya, de boeddha.

“Ik ben niet de eerste boeddha (de verlichte) die naar de aarde is gekomen en ik zal ook niet de laatste zijn. Al spoedig zal er nog een boeddha komen, een heilige die uiterst verlicht is en die met veelbelovende wijsheid het heelal omarmt, een heerser over goden en stervelingen die zijn gelijke niet kent. Hij zal jullie dezelfde eeuwige waarheden openbaren als ik jullie geleerd heb. Hij zal zijn wet (godsdiens) vestigen, roemrijk in zijn oorsprong, roemrijk op het hoogtepunt en roemrijk in het einddoel in geest en letter. Hij zal een rechtvaardig leven verkondigen, volmaakt en rein, net zoals ik het nu verkondig. Hij zal vele duizenden discipelen hebben, terwijl ik er honderden heb. Hij zal bekend staan als de Maitreya” (Citaat: Boeddha Gautama ca 500 v. Chr.) .

De Maitreya (letterlijk de vijfde boeddha) liet in 1982 door grote advertenties het eerst van zich horen onder het motto: ‘De Christus is hier’. Zijn zegsman, Benjamin Creme, stelt dat de evolutie der mensheid geleid is geweest door een groep ‘verheven meesters’ of ‘meesters der wijsheid’. Aan het hoofd van een dergelijke hemelse hiërarchie staat de wereldleerling of Maitreya, die christenen kennen als Christus, joden als de messias, moslims als de mam mahdi, hindoes als de Krishna en boeddhisten als de vijfde boeddha. Wanneer voldoende mensen zich gewend hebben aan de gedachte dat ‘hij’ er is, zal hij zich kunnen manifesteren en zijn ‘gezegende’ plan van samen delen, gerechtigheid,

vrede en toekomst ten uitvoer brengen. We kunnen die manifestatie bevorderen door te mediteren en vooral de invocatie of grote aanroep (dit meditatief gebed is al in meer dan vijftig talen vertaald). Verscheen Maitreya? Maitreya wacht op een belangrijke gebeurtenis die hij had aangekondigd in 1988: waarschijnlijk een internationale beurscrash. Volgens Creme heeft een belangrijke Amerikaanse televisie maatschappij een interview gevraagd met Maitreya, en hij heeft het aanbod aanvaard. Het interview zal plaatsvinden op een tijdstip van Maitreya's keuze. Dit is de ware reden waarom ik dit schrijf, als een van te voren gegeven waarschuwing voor het komende bedrog, als het uitkomt wat Creme stelt. Zeg ik nu dat de Maitreya de antichrist is? Nee, hoewel hij al een antichrist is onder velen. KAN hij de antichrist zijn? Het zou kunnen.

De laatste profeten van de islam

De islam onderschrijft het idee van een messias niet. Volgens de Koran is het een doodzonde om een mens aan te duiden als 'gelijk aan Allah'. Toch wordt Jezus Christus door de moslims geëerd, zelfs al degraderen zij Hem van de enige ware Messias tot één van Gods boodschappers, net als hun stichter Mohammed. Mohammed en zijn mullah's moeten zich ernstig afgevraagd hebben wat ze van Christus' dood en opstanding moesten denken. Jezus kon Allah niet beledigen als Hij net zo goddelijk was als God. Als Hij echter 'gewoon' overleden was aan het kruis, zouden ze een van Allah's grootste profeten belasteren. Een profeet van God als Christus kon niet sterven, omdat Hij dan zijn missie niet had volbracht. Uiteindelijk heeft Allah hen van dit dilemma 'verlost' door aan Mohammed te openbaren dat iemand anders (Judas?) de plaats van Christus had ingenomen. Jezus is dus volgens de Koran niet gestorven, maar van de aarde verdwenen toen Allah hem opnam in de hemel. Zoals we zullen zien vormen de grote 'verdwintrucs' van islamitische profeten de basis voor de verschijning van een laatste islamitische oordeelsprofeet.

Muntazar, de laatste profeet van de soennitische islam

In Isfahan, de stad waar de volgelingen van Allah zich buigen in de kristalmoskee, staat het gezadelde witte paard van Muntazar, de moslim-messias te wachten. Negentig procent van de islamieten is soennitisch en Muntazar is hun laatste profeet. Hij is de opvolger van Mohammed en de al-mahdi: 'hij die aan het eind der tijd is.' Die alle rassen ter wereld zal verenigen.

De twaalfde imam, de laatste profeet van de sjiietische stam

De twaalfde imam zal terugkeren als datgene wat een 'antenne' genoemd wordt, eraan komt, aldus Ali (650 Nazr Ulaga). Het woord 'antenne' was een raadsel voor Ali, de stichter van de sjiietische sekte binnen de islam. In het Perzisch bestond dit woord niet. Toch geven deze metalen ontvangers van radio- en tv-signalen de terugkeer van de laatste sjiietische profeet aan. Tien procent van de moslims is sjiietisch. Ze hebben een andere opvatting dan hun soennitische broeders over de wijze waarop de boodschappen van Allah aan het volk worden doorgegeven. Terwijl de soennieten geloven dat goddelijke leiding ofwel soenna door eenheid binnen de gemeenschap komt, zoeken de sjiietische moslims soenna in de openbaringen die hun godsdienstige leiders, ofwel imams ontvangen. De sjiieten geloven dat hun imams afstammelingen

zijn van Ali, de neef van Mohammed, die belangrijke esoterische kennis doorkreeg van Mohammed, voordat die naar de hemel ging. Ali was de eerste imam, die zijn heilige kennis doorgaf aan zijn afstammelingen, een geslacht dat 7 imams kent (en soms 12, afhankelijk van welke der drie sjiietische stromingen je voor je hebt). De twaalfde imamstroming benadrukt dat de laatste imam ergens verborgen is, en dat Allah hem toestemming gegeven heeft te wachten tot het laatste oordeel. Hij zal samen met Jezus, die de moslims Isa noemen, verschijnen, die Allah 2000 jaar daarvoor opgenomen heeft. De verwachte messias is de twaalfde imam, die in 874 op vierjarige leeftijd verdween bij de Iraakse stad Samarra Voor de machthebbers in Iran met name de premier Ahmadinejad is het landbestuur een voorlopige zaak, een kwestie van geduldig wachten op de wederkeer van de lang verwachte Madhi. Het wachten op de Mahdi is een geloofsdeugd, *entezar* genaamd, evenals het voorbereiden van zijn komst, de *ta'ajil*. Sommige sjiieten menen dat de wederkomst versneld kan worden door de strijd tussen goed en kwaad nu al aan te gaan of aan te wakkeren. Ze vormen een minderheid waartoe ook Ahmadinejad behoort. Hij denkt dat de Mahdi terugkomt in de woestijnstad Jamkaran in het midden van Iran, waar dag en nacht een tafel gedekt staat, opdat de Mahdi zich bij zijn terugkeer welkom weet. In zijn eerste speech tot de Verenigde Naties in New York in oktober 2005

voorspelde Ahmadinejad een tijd van vrede, rechtvaardigheid en mededogen zodra “dat ene volmaakte menselijke wezen, de erfgenaam van alle profeten en vrome mannen” zou terugkeren. Op 21 maart, ergens in het nieuwe millennium, zullen Jezus en de twaalfde imam uit hun schuilplaats komen en Israël teruggeven aan de Arabische wereld. Hierdoor zullen de profetieën in de Koran vervuld worden. Jezus’ vertoont zich op de Golan-hoogte en gaat dan daarvandaan richting Tel Aviv om daar in gevecht te gaan met de antichrist, die in de islamtraditie een Jood is. Nadat deze Jezus’ de antichrist gedood heeft, trekt hij naar Jeruzalem en gaat 400.000 moslims op de tempelberg voor in gebed en vernietigt vervolgens op deze oordeelsdag alle kruizen, kerken en synagogen. Volgens Victor Mordecai, een

jood en islamkenner, gelooft de islam dat er een uiteindelijke slag plaats vindt tussen ‘goed en kwaad’ en de moslims zullen dan elke jood op aarde doden. Enkel en zullen tijdelijk ontsnappen en zich achter de rotsen en bomen verbergen. Allah zal aan deze rotsen en bomen een mond geven en deze rotsen en bomen zullen dan uitroepen: “Kom en vermoord hen!” De islam ziet alle christenen en joden als één volk, ‘de mensen van het Boek’, mensen die niet Allah als ‘de grote god’ hebben omarmd en Mohammed niet als de ‘grootste aller profeten’ erkennen. Men gelooft dus dat Jezus’ alle christenen en joden zal doden! (bron www.vicmord.com). De twaalfde imam, ook bekend als de qa’im (de beloofde) zal over de aarde heersen. Volgens de sjiietische profetieën zal qa’im de volmaaktheid van Mozes, de

glorie van Jezus en het geduld van Job hebben. Hij zal de ongelovige en de lasteraar kastijden. Sommigen beweren dat de laatste imam een vermomde Mohammed is, die zal komen ‘om de aarde te vullen met rechtvaardigheid, nadat ze tot de nok toe gevuld werd met tirannie’. Hij zal pas terugkeren als de islamitische gelovigen schreeuwen om politieke hervormingen en de terugkeer van godsdienstig fundamentalisme. Premier Ahmadinejad vroeg zijn ministers een eed van trouw aan de komende Mahdi af te leggen en zei tijdens een vrijdaggebed dat het volk zich moest voorbereiden op de wereldheerschappij. “De enige manier waarop we dat kunnen doen, is onze opvattingen te baseren op de Verwachte Wederkomst – de wederkomst van de enige echte vertegenwoordiger van de mensheid bij Allah

Valse messiasen

Er kunnen nog vele ‘verlossers’ van allerlei geestelijke stromingen aan het bovenstaande rijtje toegevoegd worden: Balder, de verlosser van de Vikingen. De mormonen, ‘de kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen’ geloven dat zij de weg vrijmaken voor het 1000-jarige rijk van wat zij de christus noemen, en geloven dat de mormoonse kerk dan zal functioneren als wereldregering. De pahana is de messias van de Hopi, de pueblvolken die geloven dat ‘de ware blanke broeder’ terugkeert. Een groot aantal eskimo’s gelooft dat er een olijfkleurige messias met een lange baard en wit haar uit het oosten zal komen. Ook in de religie van veel indianenstammen komt er een messiasverwachting voor.

In Marcus 13:21-23 staat: “Indien dan iemand tot u zegt: **Zie, hier de Christus, zie Hij is daar, gelooft het niet.** Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en zij zullen tekenen en wonderen doen om, ware het mogelijk, de uitverkorenen te verleiden. Doch gij, ziet toe: Ik heb het u alles voorgezegd”.

De Bijbel waarschuwt nadrukkelijk dat valse christussen zullen opstaan en velen verleiden (Luk.17:20-37, 1 Joh. 2:18,22 en 4:3). Naast de ‘valse christussen’ en ‘valse profeten’ spreekt de Schrift van de antichrist, die zich in de eindtijd als ‘mens der wetteloosheid’, als ‘zoon des verderfs’ zal openbaren. Dat is het ‘beest van de eindtijd’, dat grote politieke en religieuze macht zal hebben (2 Thess. 2:3-4, Openbaring 13, 17 en 19). De eerstgenoemden zijn te beschouwen als voorboden van dé antichrist en hebben tot doel om, indien mogelijk, de uitverkorenen te verleiden. En de wereld voor te bereiden op zijn komst. Deze apocalyptische antichrist, ook wel genoemd ‘het beest van Openbaring’ wordt als ‘wereldverleider’ en ‘valse messias der joden’ beschreven en zal een

satanische imitatie van Christus zijn. In Mat.13:24-30 wordt gesproken over de oogst die eerst rijp moet zijn. Voordat er gemaaid kan worden, moet het onkruid worden gewied. Zo moet ook eerst de dorsvloer vol zijn, wil er gedorst kunnen worden. (Joël 2:24; 3:13) En éénmaal als de druiven rijp zijn, dan moet de perskuip betreden worden. (Jes.27:12;41:15; Hab.3:12; Micha 4:12 en Joël 2:24;3:13) Alles in het laatste bijbelboek wijst erop dat alles 'vol' moet zijn De volheid strekt zich uit tot alle gebieden der schepping en ook van de ontaarding van de schepping. De volheid werkt als communicerende vaten volgens Huub Verweij in zijn geweldige boek 'De komst van Jezus Christus. De Gemeente, het Lichaam van Christus, raakt vol-groeit, het lijden en de verharding van Israël komen tot volheid, het getal van de mensheid heeft een limiet, de ongerechtigheid klimt op in zijn volheid, het getal van de mens der zonde, het getal 666 is een volheid. Als de maat vol is, moet dus alles te voorschijn komen, wordt alles openbaar, wordt alles 'Openbaring' In de eerste plaats : Jezus Christus zelf, maar dan óók zijn Gemeente, óók zijn volk Israël, óók zijn grootste vijand, de satan, ook het rijk van de satan en zijn menselijke vertegenwoordigers, de antichrist en zijn valse profeet en tenslotte ook zelfs zijn vreselijkste instrumenten: de dood en het dodenrijk worden daarvan niet uitgezonderd. Alles komt aan het licht, ook het rijk der duisternis wordt ontbloot. De dood en het dodenrijk moeten éérs hun prooien prijs geven en dan worden ze zelf, de dood en het dodenrijk in de vuurpoel geworpen (Op.20:13-14) De openbaring van Jezus Christus houdt in dat alles te voorschijn komt

Gerard Feller

Fragmenten uit: John Hogue 'Verlossers, visioenen en voorspellingen van de tweede komst van de Messias', uitg. Tirion Baarn 2001.

'Het new age handboek' door wijlen drs. R.H. Matzken, uitg. Buijten & Schipperheijn Amsterdam 1990.

Ned Dagblad 22 jan 2009

De komst van Jezus Christus door ds W. Glashouwer sr en Huub Verweij uitg Heinoord, van der Stoepte Heionenoord 1985

1ste Komst van Christus

Kwam van de hemel

Joh.6:38

Kwam in de naam van zijn Vader

Joh.17:3

Vernederde zichzelf

Fil.2: 8

Was veracht

Jes.53:3

Deed de wil van de Vader

Joh.6 :38

Kwam om te redden

Luk.19:10

Is de goede Herder

Luk.10: 1-16

Is de waarheid

Joh.14:6

Is het geheimenis van Godsvrucht 1Tim.

3:16

Komst van de Antichrist

Komt vanuit de afgrond

Op.11:7

Komt in zijn eigen naam

Joh.5:43

Verhoogt zichzelf

2Thes.2:4

Wordt aanbeden

Op.13:3-4

Doet zijn eigen wil

Dan.11:36

Komt om te verderven

Dan.8:24

Is de nietswaardige herder

Zach.11:16+17

Is de leugen

2Thes.2:9

Is het geheimenis van wetteloosheid

2Thes.2:7-9

Bron: De Oogst juli/aug.1991

Recensie van 'Geleid door het

(Utrecht: A.W. Bruna Uitgevers B.V, 2008) 138 pp.
ISBN 978 90 229 9408 5
Oorspronkelijke titel: *Embraced by the Light*
1992

Samenvatting:

Deze makkelijk leesbare autobiografie handelt over een jonge gescheiden en hertrouwde moeder die tijdens een lichte operatie op 18 nov. 1973 overlijdt in haar ziekenhuisbed. (p. 125) Na enige uren uit haar lichaam te zijn getreden ontwaakt ze toch weer. In haar aardse afwezigheid wordt ze rondgeleid door wezens van het Licht, die haar geruststelden en onderwezen in de redenen waarom wij mensen op aarde zijn. Haar vragen over leven en dood worden tijdens haar verblijf beantwoord.

De (traumatisch) katholiek opgevoede Betty Eadie zette haar speurtocht naar de ware God voort in verschillende andere kerken. Nu is ze een gerenommeerd hypnotherapeute. Haar uitzonderlijke ervaringen hebben geleid tot optredens in de media over de hele wereld. Ze geeft

talloze lezingen over bijna-doodervaringen, voorwaar een populair thema.

Beoordeling:

Wat moet de ware titel van dit boek zijn: *Geleid door het Licht* of *Misleid door het dwaallicht*? Ze zal oprecht troost en bemoedigen beogen, maar deze intentie is nog geen garantie van de echtheid. Is haar verhaal in overeenstemming met de toetssteen Gods Woord?

Verlossing

De mens is inderdaad geschapen voor eeuwig leven. Gaat elk mens automatisch naar de hemel? Nee, de brug is het geloof in de verlossing door Jezus Christus aan het kruis. Over een andere mogelijkheid dan de hemel lees je niets. Het contrast een *eeuwig afgrijzen* (NBG) of zoals de NBV stelt *eeuwig te worden veracht en verafschuwd* wordt genoemd in Dan.12:2. Over dat verfoeide kruis en het oordeel na de dood lees ik evenmin iets in haar autobiografie. Wel over Jezus. Maar over welke Jezus gaat het hier?

Volgens haar verworven inzicht zijn alle religies op aarde noodzakelijk, omdat er mensen zijn die behoefte hebben aan wat die religies leren. Religie wordt gebruikt als stap voor verdere kennis. Alle kerken en religies zouden allemaal belangrijk in Gods ogen zijn. (p. 49) Ze pleit dus voor syncretisme. 'We zijn allemaal Gods kinderen en hij heeft de immense ruimte voor ons gevuld.' (p. 86) Bij alverzoening en zelfverlossing is het kruis van Christus inderdaad overbodig. Christus wordt wel Verlosser genoemd op p. 55, maar WAAROM en HOE hij verlost wordt niet vermeld.

De dood is niet een (aangename) overgang naar een andere toestand (p.81), maar is bijbels gezien een door Jezus Christus overwonnen **vijand**. (1Cor.15:26, Hebr.2:15)

Geesten

Reïncarnatie is niet met het christelijk geloof te verenigen op grond van Hebr. 9:27: 'En zoals het de mensen beschikt is éénmaal te sterven en daarna het oor-

deel...' Echter Eady heeft het niet over reïncarnatie, maar meer over de 'incarnatie', het invoegen van de geest in een lichaam. Ze vernam dat we geen herhaalde levens op deze aarde hebben; als we ons een vorig leven schijnen te 'herinneren' halen we in werkelijkheid herinneringen op die in de cellen zijn opgeslagen. (p. 92) Wanneer en hoe komt een geest in de mens? Eeuwige geesten zouden in elk stadium van de zwangerschap het lichaam van de moeder kunnen binnentreden. Abortus is in strijd met alles wat natuurlijk is. (pp. 93, 94) Een geest zou zelfs verkozen hebben geestelijk (bedoelt ze verstandelijk?) gehandicapt op deze wereld te komen. (p. 93)

Jezus is inderdaad de enige deur waardoor we terug kunnen keren. 'Of we Jezus Christus hier leren kennen, of terwijl we in de geest zijn, uiteindelijk moeten we ons overgeven aan zijn liefde.' (p. 81) Als zij met 'in de geest zijn' bedoelt in het hiernamaals, dus een herkansing na je dood, dan strookt dat niet met de eerder genoemde tekst Hebr.9:27.

In dit boek is nogal eens sprake van geesten en engelen. Het bestaan van deze wezens wordt o.a. bevestigd in Hebr. 1 en 2 waar ze dienende geesten worden genoemd.

Tot haar (maar ook mijn) verbazing zag ze dat de meesten van ons de ziekten waaraan we zouden lijden zelf hadden gekozen (p. 67). Bestaan er inderdaad energieën die intelligentie hebben? (p. 59) Ze voelde God in de plant, in haar zelf; zijn liefde stroomde in hen (p.79). Dat noemen we pantheïsme. In haar boek lezen over de pre-sterfelijke wereld en over leven op andere planeten (p.86). Is de geest van de mens wel eeuwig naar het verleden toe? Dan zijn de menselijke geesten God gelijk.

Schepping

Alle mensen, als geesten in de pre-christelijke wereld, namen volgens Eadie deel aan de schepping van de wereld. (p. 50) Volgens Gods Woord zijn mensen echter geen (mede)scheppers, maar (creatieve) schepselen. Hoewel we in Job 38:7

licht, door Betty J. Eadie

lezen 'De morgensterren en zonen Gods jubelden bij de schepping van de wereld, worden hier geen mensen maar engelen bedoeld. Engelen waren dus al vroeg geschapen, vóór de mensen, maar zijn zelf ook schepselen en evenmin scheppers.

Verder schrijft ze: 'Geestelijk gezien bevinden we ons in diverse gradaties van licht -dat wil zeggen kennis- en door onze goddelijke, geestelijke aard zijn we vervuld van het verlangen om **goed** te doen.' (p. 52) Hier is geen rekening gehouden met de zondeval. Sindsdien zijn we volgens Rom.3:10-18 verrot tot op het bot. Toch wordt de zondeval beschreven door de bewering dat Eva 'zo wanhopig graag moeder wilde worden dat ze bereid was de dood te riskeren om dat te bereiken. Eva 'bezweek' niet voor de verleiding, maar nam eerder een bewust besluit om de omstandigheden te creëren die noodzakelijk waren voor haar ontwikkeling,

en haar initiatief werd gebruikt om Adam ten slotte zover te krijgen dat hij proefde van de vrucht. Met het eten van de vrucht brachten ze de mensheid sterfelijkheid, wat de voorwaarden voor ons schiep die noodzakelijk waren om kinderen te krijgen, maar ook om te sterven.' (p. 106) Wat is dit een volkomen verdraaiing van de bijbelse feiten!

Wat losse opmerkingen

Haar beweerde ontdekking dat alle gebeden zouden worden verhoord (pp. 101, 103), is een misvatting.

Haar ontdekking dat we letterlijk duizenden engelen te hulp kunnen roepen als we er gelovig om vragen (p.116), verraaft haar katholieke achtergrond. Vanuit Gods woord worden we opgeroepen tot God te bidden maar nooit tot engelen, terwijl God natuurlijk wel engelen kan bevelen ons ten dienste te staan. Engelen zijn immers 'dienende geesten die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven. Hebr.1:14.

Drie dienende engelen zouden Eady beloofd hebben altijd bij haar te zijn om haar te helpen en moed in te spreken. (p. 120) Jezus verklaarde echter onlosmakelijk Zelf met ons te zijn. Mat. 28:20 Engelen krijgen hier teveel eer ten koste van de nooit genoemde Heiland Jezus Christus.

De filosofische vraag waarom we hier op aarde zijn wordt in haar verhaal wel gesteld, maar niet beantwoord. Die volmaakte geesteswereld waar Eady iets van geproefd heeft, is veel heerlijker en daarom weigert ze eerst om naar de aarde terug te keren, maar gaat later toch akkoord. Laten we op die toekomstige heerlijkheid niet vooruit lopen en onze verantwoordelijkheden hier ontlopen, maar ons richten op het hier en nu. 'Wat is het voornaamste doel nu en straks van de mens? Het voornaamste doel van de mens is om God te verheerlijken en Hem eeuwig te genieten.'¹ Hiernumaals en hiernumaals zijn reëel en legitiem.

Conclusie

Dit boek is zowel vaak in overeenstem-

ming is met Gods woord, zoals de terechte nadruk op liefde. Maar tegelijk is het strijdig met de bijbel, wat het verwarrend maakt en waardoor het te licht wordt bevonden. Bij de titel *Geleid door het Licht* stellen we de vraag 'welk licht?' 'Immers de satan zelf doet zich voor als een engel des lichts'. 2 Cor. 11:14 Pantheïsme, syncretisme, spiritisme en een optimistische mensvisie staan haaks op het christelijk geloof. Dat Betty Eadie een gerenomeerd hypnotherapeute is doet bij ons de alarmbellen rinkelen.²

Dit boek biedt onzekere en valse hoop en troost vooral aan zoekende mensen die in rouw zijn gedompeld door het gemis van een geliefde. Haar opzienbarende getuigenis zou geopenbaarde waarheid zijn, maar is speculatief, fictief en subjectief. Door haar boek zouden we gedetailleerde 'inside information' krijgen, die we echter niet uit de Bijbel kunnen halen. Vormt haar boodschap een nieuw evangelie? Maar zou het niet arrogant zijn te beweren dat de Bijbel ons te veel irrelevante en te weinig relevante informatie geeft? We gaan dus ons Boek der boeken te buiten om onze nieuwsgierigheid te bevredigen met dergelijke lectuur. 'Gij zult u niet wenden tot geesten van doden of tot waarzeggende geesten, gij zult hen niet zoeken om u met hen te verontreinigen: Ik ben de Here uw God.' (Lev. 19:31).

drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk

In 2004 januari nummer ook een artikel over de bijna dood ervaringen geplaatst zie

<http://www.stichting-promise.nl/artikelen/virtualiteit-en-occultisme/bijna-dood-ervaringen-deel-1.htm>

<http://www.stichting-promise.nl/artikelen/virtualiteit-en-occultisme/bijna-dood-ervaringen-deel-2.htm>

1 'What is the chief end of man? Man's chief end is to glorify God, and enjoy him forever.' antwoord 1 van de Westminster Catechismus (1647).

2 Zie: www.stichting-promise.nl/artikelen/bewustzijnsveranderende-technieken-en-methodes/hypnose.htm

Toetst alles!

Meer dan ooit tevoren zijn de mensen bezig met de toekomst. De wetenschap en technologie lijken de nieuwe wereld dichterbij te brengen, maar hoe kwetsbaar die toekomst is, blijkt wel uit de energie- en financiële crisis en de oorlog tegen het terrorisme. Het allerwegen bezig zijn met de toekomst wordt niet ingegeven door optimisme maar door angst. Het cultuuroptimisme van de negentiende eeuw is door twee wereldoorlogen en de hel van concentratiekampen weggevaagd en met de atoombom 'overleed' het verleden. De aarde kan in korte tijd tot een wildernis en woestijn worden. De vervuiling van lucht, water en aarde lijkt niet meer te stoppen (Zef. 1:2-3; Micha 7:13). Geestelijk en zedelijk zijn we er nóg erger aan toe. De occulte religies bloeien als giftige planten op de mestvaalt van een verworden christendom. (Huub Verwey) In de angst voor de toekomst zijn er meer dan 700 eindtijdprofetieën waarvan de belangrijkste in dit nummer naast de Bijbelse gelegd worden. Valse profeten, valse broeders, valse leraars en zelfs valse christussen zijn actief bezig. Allerlei leringen, profetieën, stromingen, bedieningen en praktijken dienen zich aan. Bijbels toetsen is voor iedereen een opdracht, maar dan wel met de juiste toetsstenen. Hebben we in de vorige nummers van Promise enkele juiste toetsstenen behandeld, nu worden enkele afgekeurde toetsstenen benoemd. Ook het thema van het artikel 'Man en vrouw gelijk?' in dit blad hoort bij de geest van deze tijd, die de door God ingestelde verschillen wil overstijgen. Men gelooft dat manlijke en vrouwelijke eigenschappen moeten versmelten in één persoon (androgynie: Grieks aner = man, gyne = vrouw, letterlijk manvrouwelijkheid). Het gaat erom zichzelf psychisch en geestelijk in het andere geslacht te integreren waardoor de 'nieuwe spiritualiteit' verwezenlijkt kan worden. Als christenen moeten we ons niet door angst laten leiden maar door de hoop van Gods Geest en Woord; we moeten leren volwassen te worden door een beter onderscheid opdat we `niet meer onmondig, op en neer, heen en weer geslingerd worden onder invloed van allerlei wind van leer, door het valse spel der mensen, in hun sluwheid, die tot dwaling verleidt, maar dan groeien wij, ons aan de waarheid houdende, in elk opzicht naar Hem toe, die het hoofd is, Christus' (Ef. 4. 14,15). In het afgelopen jaar hebben we net als andere bladen een terugval in abonnees. Mag ik u vragen of u wilt helpen nieuwe abonnees te winnen, en iets extra's over te maken, ook voor de herdruk van het boek 'Toetst alles' van Willem Jan Pijnacker Hordijk. Dank voor uw gaven en gebeden,

Gerard Feller

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

- De stichting tracht dit doel te bereiken door:
- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
  - Het publiceren via het blad Promise van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.
- De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

DUO-ontwerp, Utrecht

Druk

UnitedGraphics, Zoetermeer

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €10,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €10,-
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer €2,50

9 771383 029001